

3.4.1.1 โรงเรียนในหมู่บ้าน (ตารางที่ 3)

1) ระดับก่อนวัยเรียน

มีโรงเรียนในหมู่บ้านในระดับก่อนวัยเรียนทั้งหมด 5 แห่ง คือ หมู่ 1,12,14 มีโรงเรียนด้าน ร่วมกัน หมู่ที่ 2 มีโรงเรียนบ้านโจรก หมู่ที่ 3 มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมู่ที่ 6 มีโรงเรียนบ้านโพนทอง หมู่ที่ 8 มีโรงเรียนเรืองเจริญพัฒนา

2) ระดับประถมศึกษา

มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาทั้งหมด 6 แห่ง คือ หมู่ที่ 1,12,14 มีโรงเรียนด้าน ร่วมกัน หมู่ที่ 5 มีโรงเรียนเกษตรถาวร มีโรงเรียนบ้านโพนทอง หมู่ที่ 7 มีโรงเรียนแสงทองสมบูรณ์วิทยา และ หมู่ที่ 8,9 มีโรงเรียนเรืองเจริญพัฒนา ร่วมกัน

3) ระดับมัธยมต้น

มีโรงเรียนระดับมัธยมต้นทั้งหมด 3 แห่ง คือ หมู่ที่ 1,12,14 มีโรงเรียนด้าน ร่วมกัน หมู่ที่ 2 มีโรงเรียนบ้านโจรก และ หมู่ที่ 5 มีโรงเรียนบ้านเกษตรถาวร

3.4.1.2 การศึกษานอกโรงเรียน

มีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนใน 4 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 หมู่ 3 หมู่ 5 หมู่ 8 หมู่ 14 โดยมีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 38 คน (เฉพาะหมู่ 3 และ หมู่ 14)

3.4.1.3 เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนของหมู่บ้าน (ตารางที่ 3)

เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนของหมู่บ้านทั้งหมดจำนวน 1,803 คน โดยมีจำนวนเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนต่างๆ ดังนี้

- โรงเรียนบ้านด้าน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 482 คน
- โรงเรียนบ้านโจรก จำนวนนักเรียนทั้งหมด 408 คน
- โรงเรียนบ้านเกษตรถาวร จำนวนนักเรียนทั้งหมด 339 คน
- โรงเรียนบ้านโพนทอง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 173 คน
- โรงเรียนแสงทองสมบูรณ์วิทยา จำนวนนักเรียนทั้งหมด 185 คน
- โรงเรียนเรืองเจริญพัฒนา จำนวนนักเรียนทั้งหมด 216 คน

การเข้าเรียนของเด็กในบ้านสนวน ในระดับก่อนวัยเรียน จะเข้าที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้าน ซึ่งมีสภาพที่ชำรุดแล้ว เนื่องจากได้สร้างมาเป็นเวลานาน แล้วไม่ได้ปรับปรุง นับตั้งแต่ก่อสร้าง ในปี พ.ศ. 2538 ด้วยเงินทุนในการสร้างศูนย์ ทั้งสิ้น 4,100 บาท ได้รับเงินบริจาค ส่วนใหญ่จาก พัฒนาชุมชน จำนวน 3,000 บาท และเงินสมทบจาก อบต. จำนวน 1,000 บาท ในปัจจุบันศูนย์ฯ ยังขาด วัสดุอุปกรณ์ อีกจำนวนมาก เช่น เสื้อโป๊ว ของเด็กเล่น หมอน ที่นอน เนื่องมาจากการขาดเงินทุนในการดำเนินการของศูนย์

ระดับประถมศึกษา เด็กบ้านสนวนจะเข้าเรียนที่โรงเรียนบ้านโจรก ซึ่งเป็นหมู่บ้านติดกับบ้านสนวน ในระยะทาง 3 ก.ม. ในหมู่บ้านเองไม่มีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน เด็กในหมู่บ้านจะใช้จักรยานเป็นพาหนะในการไปเรียนหนังสือ บางคนไม่มีจักรยานต้องเดินไปเรียน ทำให้ไปเรียนสาย เรียนไม่ทันเพื่อน จักรยาน จึงเป็นเสมือนอุปกรณ์ที่สำคัญสำหรับการเรียน ในระดับประถมศึกษาของเด็กบ้านสนวน โดยปริยาย ในฤดูทำนา

หรือเกี่ยวข้าว เด็กที่สามารถเป็นแรงงานในการเกี่ยวข้าวได้ จะขาดเรียนเพื่อไปช่วย พ่อ แม่รับจ้างเกี่ยวข้าว ซึ่งเป็นรายได้หลักของครอบครัว ซึ่งไม่มีที่ทำกิน ที่ทำกิน ส่วนใหญ่ใช้ปลูก โรงเรียนเป็นโรงเรียนในชนบท เขตชายแดน ขาดอุปกรณ์การเรียนทุกอย่าง ทั้งอุปกรณ์กีฬา อุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนเครื่องใช้ต่างๆ ในโรงเรียน อาหารกลางวันในโรงเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนเด็กนักเรียน อีกทั้งอาคารเรียนยังชำรุดด้วย

ในระดับมัธยมต้น เด็กบ้านสนวนจะต้องไปเรียนที่โรงเรียนบ้านด่าน ซึ่งมีระยะทางไกลออกไปต้องใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะในการไปเรียน ไม่มีรถประจำทางในหมู่บ้าน ทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการไปเรียนเพิ่มขึ้นอีก นอกจากค่าใช้จ่ายในการเรียนที่เพิ่มขึ้นแล้ว

ในระดับมัธยมปลาย เด็กบ้านสนวนจะต้องไปเรียนที่โรงเรียน ในอำเภอสังขละ เป็นโรงเรียนต่างอำเภอ เนื่องจากระยะทางไปอำเภอสังขละไกลกว่าที่จะเข้าไปเรียนในอำเภอกาบเชิง ซึ่งจะต้องพักในตัวอำเภอสังขละแล้วกลับบ้านในบาง เสาร์ อาทิตย์ หรือในวันหยุดเท่านั้น ทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และเด็กจะต้องออกไปเรียนต่างอำเภอ มีเวลาอยู่กับบ้านน้อย จึงทำให้มีเด็กจำนวนน้อยที่มีโอกาสได้เรียนในระดับมัธยมปลาย

การศึกษานอกระบบ บ้านสนวนมีการจัดการศึกษานอกระบบในหมู่บ้าน มีผู้เข้าเรียนตั้งแต่ผู้นำทางการ คือผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนถึง สมาชิกทั่วไป เนื่องจากปัญหาในด้านความปลอดภัยจึงจ้องเรียนในตอนกลางวัน ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในตอนค่ำได้ ทำให้ต้องเสียเวลาในการทำมาหากิน

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลด้านการศึกษา

สถาบันศึกษา	หมู่บ้านที่เข้าศึกษา	ระดับชั้น	จำนวนเด็กที่กำลังศึกษา	
			นักเรียน	ก่อนวัยเรียน
1. ร.ร.บ้านด่าน	ม.1 บ้านด่าน ม.12 บ้านโนนสำราญ ม.14 บ้านด่าน14 ม.15 บ้านนาจำปา-แสงอรุณ	- ก่อนวัยเรียน - ประถม - มัธยม	482	35
2. ร.ร.บ้านโจรก	ม.2 บ้านโจรก ม.3 บ้านสนวน	- ก่อนวัยเรียน - ประถม - มัธยม	408	23
3.ศูนย์เด็กเล็กบ้าน สนวน	ม.3 บ้านสนวน	- ก่อนวัยเรียน	-	23
4. ร.ร.บ้านเกษตร ถาวร	ม.5 บ้านเกษตรถาวร ม.4 บ้านกระหม ม.10 บ้านปลัดฯ	- ประถม - มัธยม	339	-
5. ร.ร.บ้านโพนทอง	ม.6 บ้านโพนทอง ม.13 บ้านห้วยปาง	- ก่อนวัยเรียน - ประถม	173	33
6. ร.ร.แสงทอง สมบูรณวิทยา	ม.7 บ้านหนองสมบูรณ์	- ประถม	185	-
7. ร.ร.เรืองเจริญ พัฒนา	ม.8 บ้านนาเรือง ม.9 บ้านโคกเจริญ ม.11 บ้านธาตุน้อย	- ก่อนวัยเรียน - ประถม	216	55
รวม			1,803	169

3.4.2 ด้านการสาธารณสุขและการรักษาพยาบาล

ตำบลบ้านด่านมีสถานบริการสาธารณสุข คือ สถานีอนามัย จำนวน 2 แห่ง การรักษาในโรงพยาบาลส่วนใหญ่จะใช้บริการของโรงพยาบาลอำเภอกาบเชิง การใช้บริการในระดับสถานีอนามัยและระดับโรงพยาบาล ดังรายละเอียด

3.4.2.1 การเข้ารับบริการรักษาในระดับโรงพยาบาล อำเภอกาบเชิง จ.สุรินทร์

1) จำนวนผู้ป่วยที่มารับบริการรักษาที่โรงพยาบาลกาบเชิงกลุ่มอายุ 0-18 ปี แยกเป็น (ตารางที่ 5)

ปี 2543 ประเภทผู้ป่วยนอกชาย จำนวน 6,848 คน เข้ารับการรักษา จำนวน 13,778 ครั้ง ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด ประเภทผู้ป่วยนอกหญิง จำนวน 6,189 คน เข้ารับการรักษา จำนวน 12,013 ครั้ง ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด รวมผู้ที่เข้ารับการรักษาทันทีหญิงและชาย จำนวนทั้งหมด 13,037 คน เข้ารับการรักษา จำนวน 25,791 ครั้ง

ปี 2544 ประเภทผู้ป่วยนอกชาย จำนวน 7,209 คน เข้ารับการรักษา จำนวน 17,064 ครั้ง ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด ประเภทผู้ป่วยนอกหญิง จำนวน 6,228 คน เข้ารับการรักษา จำนวน 14,732 ครั้ง ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด รวมผู้ที่เข้ารับการรักษาทันทีหญิงและชาย จำนวนทั้งหมด 13,437 คน เข้ารับการรักษา จำนวน 31,796 ครั้ง

2) กลุ่มโรค 5 อันดับแรก ผู้ป่วยกลุ่มอายุ 0-18 ปี แยกเป็น (ตารางที่ 6)

ปี 2543 กลุ่มโรคที่พบมากในกลุ่มเด็กอายุ 0-18 ปี ได้แก่ ระบบทางเดินหายใจ จำนวนผู้ป่วย 8,536 คน โรคทางช่องปาก จำนวน 2,345 คน โรคระบบติดเชื้อและปรสิต จำนวน 1,785 คน โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อได้ผิวหนัง จำนวน 1,508 คน อาการและอาการแสดงที่ไม่สามารถจำแนกโรคได้ จำนวน 1,317 คน ตามลำดับ

ปี 2544 กลุ่มโรคที่พบมากในกลุ่มเด็กอายุ 0-18 ปี ได้แก่ ระบบทางเดินหายใจ จำนวนผู้ป่วย 9,899 คน โรคระบบติดเชื้อและปรสิต จำนวน 3,508 คน อาการและอาการแสดงที่ไม่สามารถจำแนกโรคได้ จำนวน 2,481 คน โรคทางช่องปาก จำนวน 2,119 คน โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อได้ผิวหนัง จำนวน 1,610 คน ตามลำดับ

3.4.2.2 การเข้ารับบริการรักษาในระดับสถานีอนามัย ตำบลบ้าน อ.กาบเชิง

จ.สุรินทร์

1) จำนวนผู้ป่วยที่มารับบริการรักษาที่สถานีอนามัย ตำบลบ้าน กลุ่มอายุ 0-18 ปี (ตารางที่ 4)

ใน ปี 2544 พบว่า กลุ่มผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษายาบาล กลุ่มเด็กอายุ 0-12 ปี จำนวน 690 คน เข้ารับการรักษา จำนวน 1,772 ครั้ง กลุ่มเด็กอายุ 13-18 ปี จำนวน 34 คน เข้ารับการรักษา จำนวน 25 ครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงการเกื้อกูลจากสังคม

(1) กลุ่มโรค 5 อันดับแรก (ตารางที่ 5)

ในปี 2543 - 2544 พบว่า มีกลุ่มโรคที่เกิดกับผู้ป่วยมากที่สุด โดยไม่ได้แยกกลุ่มอายุผู้ป่วย จำนวน 5 โรค ได้แก่ โรคระบบหายใจ จำนวน 2,805 คน โรคระบบกล้ามเนื้อ รวมโครงร่างและเนื้อ

ยี่ดเสริม จำนวน 1,582 คน โรคระบบย่อยอาหาร รวมโรคช่องปาก จำนวน 1,091 คน โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อ
ใต้ผิวหนัง จำนวน 382 คน โรคระบบสืบพันธุ์ร่วมปัสสาวะ จำนวน 327 คน ตามลำดับ

(2) กลุ่มผู้พิการและทุพพลภาพ

ในปี 2544 พบว่า มีกลุ่มผู้พิการและทุพพลภาพ จำนวน 18 คน เข้ารับการรักษา
จำนวน 51 ครั้ง

ตารางที่ 4 แสดงการเข้ารับบริการด้านสาธารณสุข

ปี พ.ศ.	โรงพยาบาลกาบเชิง				สถานีนามัย ต.ด่าน			
	ประเภทผู้ป่วยนอก(อายุ 0-18 ปี)				ช่วงอายุ 0-12 ปี		ช่วงอายุ 13-18 ปี	
	(จำนวน)				(จำนวน)		(จำนวน)	
	ชาย	ครั้ง	หญิง	ครั้ง	เด็ก	ครั้ง	เด็ก	ครั้ง
ปี 2543	6,848	13,778	6,189	13,037	-	-	-	-
ปี 2544	7,209	17,064	6,228	14,732	690	1,772	34	25
รวม	14,057	30,842	12,417	27,769	690	1,772	34	25

ตารางที่ 5 แสดงประเภทโรคที่เกิดกับเด็ก

ชื่อโรค	โรงพยาบาลกาบเชิง			สถานีนามัย ต.ด่าน	
	ปี 2543	ปี 2544	อายุเด็ก	ปี 2543- 2544	อายุเด็ก
1. โรคระบบทางเดินหายใจ	8,536	9,899	0-18	2,805	ไม่ระบุ
2. โรคทางช่องปาก รวมระบบย่อย อาหาร	2,345	2,119	0-18	1,091	ไม่ระบุ
3. ระบบติดเชื้อและปรสิต	1,785	3,508	0-18	-	-
4. โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	1,508	1,610	0-18	382	ไม่ระบุ
5. อาการและอาการแสดงที่ไม่ สามารถจำแนกโรคได้	1,317	2,481	0-18	-	-
6. โรคระบบกล้ามเนื้อ รวมโครงร่าง และเนื้อเยื่อเสริม	-	-	-	1,582	ไม่ระบุ
7. โรคระบบสืบพันธุ์ร่วมปัสสาวะ	-	-	-	327	ไม่ระบุ
รวม	15,491	19,608	-	6,187	-

3.4.2.3 สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล

สวัสดิการกลุ่มผู้ที่สังคมควรให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งเป็น

- เด็กอายุ 0-12 ปี และเด็ก อายุ 13-18 ปี ในปี 2544 มีการให้สวัสดิการดังกล่าว จำนวน

724 คน

-กลุ่มผู้พิการและทุพพลภาพ ในปี 2544 มีการให้สวัสดิการดังกล่าวจำนวน 18 คน

-บัตรสวัสดิการ 30 บาทรักษาทุกโรค ซึ่งกลุ่มที่ให้สวัสดิการดังกล่าว มีทั้งบุคคลทั่วไปและ

รวมถึงกลุ่มเด็กด้วย ในปี 2544 มีการให้สวัสดิการ จำนวน 126 คน

การได้รับวัคซีนป้องกันโรคของเด็กทารกอายุต่ำกว่า 6 ปี (ตารางที่ 6)

ในตำบลด้านมีเด็กที่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคทั้งหมด ได้แก่ วัคซีนป้องกันวัณโรค โปลิโอ คอตีบ ไอกรน และโรคบาดทะยัก ของเด็กทารกอายุต่ำกว่า 6 ปี มีจำนวนเด็กที่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคเท่ากันทุกชนิด กล่าวคือ มีจำนวนเด็กชาย 403 คน และจำนวนเด็กหญิง 322 คน

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลเด็กที่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคอายุต่ำกว่า 6 ปี

ชื่อโรค	จำนวนเด็กที่ได้รับวัคซีน		
	ชาย	หญิง	รวม
1. โรควัณโรค	403	322	725
2. โรคโปลิโอ	403	322	725
3. โรคคอตีบ	403	322	725
4. โรคไอกรน	403	322	725
5. โรคบาดทะยัก	403	322	725
รวม	2,015	1,610	3,625

3.4.3 การใช้แรงงานและสวัสดิการสังคม (ตารางที่ 7)

3.4.3.1 แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

ในตำบลด้านมีแรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ทำงานอยู่ในหมู่บ้านทั้งหมดจำนวน 16 คน โดยมีแรงงานเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย กล่าวคือ แรงงานเด็กหญิงมีจำนวน 9 คน และแรงงานเด็กชายจำนวน 7 คน

ส่วนแรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ทำงานนอกหมู่บ้านมีทั้งหมด 6 คน โดยมีแรงงานเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย กล่าวคือ แรงงานเด็กหญิงจำนวน 4 คน และแรงงานเด็กชายจำนวน 2 คน

3.4.3.2 แรงงานเด็กอายุ 15 - 18 ปี

ในตำบลด้านมีแรงงานเด็กอายุ 15 - 18 ปี ที่ทำงานอยู่ในหมู่บ้านมีทั้งหมดจำนวน 70 คน โดยมีแรงงานเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง กล่าวคือ แรงงานเด็กชายจำนวน 40 คน และแรงงานเด็กหญิงจำนวน 30 คน ซึ่งประเภทของงานที่ทำ คือ ทำสวนป่า และรับจ้างทั่วไป

ส่วนแรงงานเด็กอายุ 15 - 18 ปี ที่ทำงานนอกหมู่บ้านมีทั้งหมดจำนวน 173 คน โดยมีแรงงานเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง กล่าวคือ แรงงานเด็กชายจำนวน 87 คน และแรงงานเด็กหญิงจำนวน 86 คน ซึ่งประเภทของงานที่ทำ คือ ทำงานโรงงาน โรงงานปลากระป๋อง งานเย็บผ้า ลูกจ้างบริษัท รับจ้างทั่วไป งานลูกเรือประมง และงานก่อสร้าง

3.4.3.3 สภาพการจ้างงาน

สาเหตุของการรับจ้างของเด็กเกิดจากปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัว คือ ครอบครัวมีฐานะยากจน และปัญหาการว่างงานเป็นสาเหตุหลัก นอกจากนี้ยังเกิดจากปัญหาในท้องถิ่นไม่มีงานรองรับให้ทำในช่วงแล้งและช่วงหลังฤดูการทำนา ประเภทงานที่ทำ ได้แก่ งานโรงงาน ลูกจ้างบริษัท และกรรมกร ช่วงระยะเวลาในการทำงานประมาณ 8 ชั่วโมงต่อวัน อัตราค่าจ้างแรงงานที่ได้ต่ำสุด 100 บาทต่อวัน และสูงสุด 176 บาทต่อวัน

สวัสดิการในการทำงาน คือ ได้รับการรักษาพยาบาลฟรี ได้แก่ กลุ่มเด็กที่อาศัยอยู่ใน หมู่ 2 หมู่ 11 หมู่ 3 และหมู่ 14 ไม่มีสวัสดิการเลย ได้แก่ กลุ่มเด็กที่อาศัยอยู่ใน หมู่ 1 และหมู่ 5

3.4.3.4 เด็กประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน

ในตำบลดำนมีเด็กที่ประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน คือ หมู่ 11 บ้านธาตุน้อย จำนวน 1 คน อุบัติเหตุที่ได้รับจากการทำงาน คือ เครื่องจักรตัดนิ้วมือขาด 2 นิ้ว

ตารางที่ 7 แสดงการใช้แรงงานเด็ก

แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี		แรงงานเด็กอายุ 15-18 ปี		สภาพการจ้างงาน	อุบัติเหตุจากการทำงาน
ภายในหมู่บ้าน	ภายนอกหมู่บ้าน	ภายในหมู่บ้าน	ภายนอกหมู่บ้าน	สาเหตุการเข้าทำงาน	เคยมีเด็ก หมู่ 11 บ้านธาตุน้อย ประสบอุบัติเหตุ เครื่องจักรตัดนิ้วมือขาด 2 นิ้ว
ชาย 7	ชาย 4	ชาย 40	ชาย 87	-ครอบครัวยากจน	
หญิง 9	หญิง 2	หญิง 30	หญิง 86	-ว่างงานนอกฤดูทำงาน	
รวม 16	รวม 6	รวม 70	รวม 173	ประเภทงานที่ทำ	
				-งานโรงงาน	
				-ลูกจ้างบริษัท	
				-กรรมกร	
				สวัสดิการที่ได้รับ	
				-ได้รับการรักษาพยาบาลฟรี	
				ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทงานที่ทำ	

3.4.4 การใช้เวลานันทนาการ

เวลาในการนันทนาการส่วนใหญ่เป็นการพบปะสังสรรค์ในครอบครัว ซึ่งครอบครัวในตำบลด้านมีบ่อยๆ ลักษณะกิจกรรมในการพบปะสังสรรค์ในครอบครัว ได้แก่ การพูดคุยกันก่อนอาหารเย็น การพูดคุยกันในครอบครัว และกินอาหารเย็นร่วมกัน

นอกจากนี้มีการใช้เวลาทำสิ่งต่างๆ ซึ่งรวมการใช้เวลาต่อครั้งโดยเฉลี่ยประมาณ 38 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ สื่อวิทยุใช้เวลาต่อครั้งโดยเฉลี่ยประมาณ 14 ชั่วโมง สื่อโทรทัศน์ใช้เวลาต่อครั้งโดยเฉลี่ยประมาณ 12 ชั่วโมง สื่อวีดีโอใช้เวลาต่อครั้งโดยเฉลี่ยประมาณ 5 ชั่วโมง สื่อหนังสือการ์ตูนใช้เวลาต่อครั้งโดยเฉลี่ยประมาณ 4 ชั่วโมง สื่อหนังสืออื่นๆใช้เวลาต่อครั้งโดยเฉลี่ยประมาณ 3 ชั่วโมง ตามลำดับ

3.4.4.1 สนามกีฬาหรือสวนสาธารณะ ที่ว่างสาธารณะในหมู่บ้าน ที่เด็กไปพักผ่อนประจำ (ตารางที่ 8)

ในตำบลด้านมีจำนวนเด็กทั้งเด็กหญิงและเด็กชายไปใช้สนามกีฬา สวนสาธารณะ ที่ว่างสาธารณะในหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง

3.4.4.2 กลุ่มกิจกรรมเด็ก กลุ่มเยาวชนบำเพ็ญประโยชน์ (ตารางที่ 8)

ในตำบลด้านมีกลุ่มกิจกรรมสำหรับเด็กทั้งหมดจำนวน 12 กลุ่ม โดยกิจกรรมที่เกิดจากการจัดตั้งของหมู่บ้าน ได้แก่ การพัฒนาหมู่บ้าน กิจกรรมในงานประเพณีและวัฒนธรรม การเล่นกีฬา การแข่งขันกีฬา และกลุ่มออมทรัพย์เยาวชน (เพื่อการพัฒนา) กิจกรรมที่เกิดจากการจัดตั้งของตัวเด็ก ได้แก่ การเล่นกีฬา การแข่งขันกีฬา และการพัฒนาหมู่บ้าน

ตารางที่ 8 แสดงสวัสดิการสำหรับเด็ก

สถานที่พักผ่อน	กลุ่มกิจกรรม	
	จัดโดยกรรมการหมู่บ้าน	จัดโดยกลุ่มเด็กเอง
สนามกีฬา สวนสาธารณะ ที่ว่างสาธารณะของหมู่บ้าน	การพัฒนาหมู่บ้าน กิจกรรมในงานประเพณีและวัฒนธรรม การแข่งขันกีฬา กลุ่มออมทรัพย์เยาวชน (เพื่อการพัฒนา)	การเล่นกีฬา การแข่งขันกีฬา การพัฒนาหมู่บ้าน

3.4.5 ด้านสิทธิและสวัสดิภาพ

3.4.5.1 ข้อมูลด้านสวัสดิภาพ

ในตำบลด้านไม่มีเด็กถูกทารุณกรรมหรือทำร้ายทางเพศจากครอบครัวเด็กถูกทารุณกรรมหรือทำร้ายทางเพศจากผู้อื่น เด็กถูกทารุณกรรมหรือทำร้ายทางเพศจากโรงเรียน เด็กถูกลักพาตัว เด็กหนีออกจากบ้าน เด็กถูกบังคับค้าประเวณีหรือถูกล่อลวง และเด็กที่ถูกส่งไปอยู่สถานสงเคราะห์

ทั้งนี้ในตำบลด้านมีเด็กถูกทอดทิ้งจำนวน 2 คน โดยเป็นเด็กชายอาศัยอยู่ในหมู่ 2 (บ้านโจรก) ส่วนใหญ่ปัญหาด้านสวัสดิภาพที่พบมากในตำบลด้าน คือ ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เนื่องจากเป็นพื้นที่อยู่ติดเขตชายแดนกัมพูชา ซึ่งมีปัญหาการปล้นสะดมจากโจรเขมรอยู่บ่อยๆ อีกทั้งในพื้นที่ตำบลด่าน ยังไม่มีสถานีตำรวจที่จะเข้าไปควบคุมดูแลความปลอดภัย

3.4.5.2 สิทธิของเด็กในการเลือกและตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและครอบครัว

ในตำบลด่านไม่มีกิจกรรมที่ให้กลุ่มเด็กเข้าไปมีสิทธิ ในการเลือก การปฏิบัติ และการตัดสินใจด้วยตัวของเด็กเอง ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับความควบคุมของผู้ใหญ่หรือกลุ่มผู้นำชุมชนหมู่บ้าน

3.4.6 ระบบสวัสดิการขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.4.6.1 แผนงานด้านเด็กและเยาวชน

ในองค์การบริหารส่วนตำบลด่านไม่มีการจัดทำข้อมูลแผนงานด้านเด็กและเยาวชน

3.4.6.2 แผนงานด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ ได้แก่ โครงการ

สงเคราะห์และจัดสวัสดิการเด็กและเยาวชน โดยไม่มีการระบุรายละเอียดกิจกรรม โครงการสงเคราะห์และจัดสวัสดิการครอบครัวยากจน

3.4.6.3 แผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ โครงการแก้ไขปัญหายาเสพติด

โดยไม่มีการระบุรายละเอียดกิจกรรม โครงการก่อสร้างสนามกีฬาหมู่บ้าน โครงการแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด

3.4.6.4 แผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดโรค ได้แก่ โครงการจัดสวัสดิการและ

สงเคราะห์ผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาเอดส์

3.4.6.5 แผนงานด้านสาธารณสุข ได้แก่ โครงการอบรมและป้องกันโรคติดต่อ โครงการ

ก่อสร้างห้องส้วมประจำศาลากลางหมู่บ้าน

3.4.6.6 แผนงานด้านการศึกษา ได้แก่ โครงการก่อสร้างสนามเด็กเล่น โครงการก่อสร้าง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โครงการจัดซื้อสื่อการเรียน การสอน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.4.6.7 แผนงานด้านสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ได้แก่ โครงการช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้

ประสบภัย โครงการจัดซื้อเครื่องนุ่งห่มกันหนาว โครงการอบรมการป้องกันภัยของชุมชนชายแดน

3.4.6.8 งบประมาณที่ใช้ดำเนินแผนงานด้านเด็กและเยาวชน

ในตำบลด่านไม่มีข้อมูลด้านงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินแผนงานด้านเด็กและเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.4.7 ความคิดเห็นและทัศนคติเกี่ยวกับเด็ก

3.4.7.1 ความคิดเห็นของประธานองค์การบริหารส่วนตำบล

ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาของเด็กในตำบลด่าน คือ หมู่ 5 (บ้านเกษตรถาวร) โดยได้นำเสนอวิธีแก้ปัญหาเด็ก คือ การอบรมให้ความรู้ ให้คำแนะนำ และจัดกิจกรรมเสริมในเวลาว่าง

3.4.7.2 ความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

มีการมการองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 1 หมู่บ้าน ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเด็กในตำบลด่าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ 5 (บ้านเกษตรถาวร) ได้แสดงความคิดเห็นว่าในตำบล

ด้านมีปัญหาลูกและเยาวชน โดยไม่ระบุว่าปัญหาอะไรบ้าง และนำเสนอวิธีการแก้ไข คือ ครอบครัวควรให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาแก่เด็ก ส่วนบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ การเผยแพร่ความรู้ในแนวทางการปฏิบัติให้กับเด็กในตำบล

3.5 สภาพปัญหาและความต้องการของเด็กในเขตชายแดน ไทย – กัมพูชา

3.5.1 ปัญหาในอดีต

- 1) ไม่มีที่ดินทำกิน ทำให้ไม่มีเงินใช้ เกิดปัญหาความยากจน ทำให้คนในหมู่บ้านต้องเข้าไปทำงานในเมือง ทั้งเป็นลูกจ้างประจำ และลูกจ้างรายวัน ทั้งยังทำให้ลูกขาดโอกาสทางการศึกษาด้วย
- 2) โรงเรียนอยู่ไกล 3 กิโลเมตร เดินทางไปเรียนลำบาก ไปเรียนไม่ทันเพื่อน
- 3) อนามัยอยู่ไกล อยู่ในตัวตำบล เดินทางไปลำบาก
- 4) โรงเรียนขาดอุปกรณ์การเรียนทุกอย่าง ทั้ง อุปกรณ์การกีฬา อุปกรณ์การเรียนการสอน และเครื่องใช้ต่าง ๆ ในโรงเรียน ตลอดจนอาคารเรียนชำรุดด้วย
- 5) อาหารกลางวันในโรงเรียนไม่พอเพียงกับจำนวนนักเรียน
- 6) ปัญหาสังคมในโรงเรียน เช่น ถูกเพื่อนแกล้งแกล้ว เพื่อนนักเรียนเอาเปรียบโดยการแอบเอาอาหารกลางวันกลับไปกินที่บ้าน ไม่มีความร่วมมือจากเด็กในโรงเรียนในการทำกิจกรรมทำความสะอาดโรงเรียน
- 7) ผู้นำชุมชนไม่มีความร่วมมือ ขาดความสามัคคีกัน ขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์ อบต.เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัว
- 8) ครูในโรงเรียนไม่สนใจเด็กนักเรียนที่มีปัญหา
- 9) ครูไม่เพียงพอ โดยมีอัตราส่วน ครู 20 คน ต่อ นักเรียน 500 คน
- 10) เด็กในชุมชนได้รับอุบัติเหตุจากลูกกระเบิดตกค้างจากสงคราม ทำให้ร่างกายพิการ
- 11) มีโจรเขมรจับเด็กไปเรียกค่าไถ่

3.5.2 ปัญหาในปัจจุบันของเด็กชายแดน ไทย – กัมพูชา

- 1) ถนนในหมู่บ้านชำรุด จะมีการซ่อมแซมและขยายถนนไปทับที่นา ทำให้ถนนใหญ่ขึ้น แต่ที่นาลดลง โดยไม่มีการชดเชยค่าเสียหายหรือเวนคืน
- 2) เยาวชนในหมู่บ้านขาดสนามกีฬาและสถานที่นันทนาการ ที่มีอยู่ก็ไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีคนดูแลปล่อยให้ไม้ต้นไม้อายุยืนเด็ก ๆ ลงเล่นไม่ได้
- 3) การส่งน้ำของเขื่อนผดเส้นทาง คือ ไม่ได้ส่งน้ำไปยังที่นา แต่ส่งน้ำไปท่วมสนามกีฬาของเยาวชนและโรงเรียนทำให้โรงเรียนมีน้ำขัง
- 4) ในหมู่บ้านไม่มีตู้โทรศัพท์ เวลามีปัญหาเดือดร้อนต้องออกไปโทรนอกหมู่บ้าน ซึ่งอยู่ไกล 8 กิโลเมตร

- 5) ผู้ใหญ่ไม่รับฟังความคิดเห็นของเด็กเยาวชนเมื่อมีการประชุมหมู่บ้าน / ชาดการมีส่วนร่วม
- 6) การทำไร่เมื่อไม่มีที่ดิน จึงมีการเข้าป่าไปตัดไม้ขาย เพื่อเป็นรายได้ ทำให้เกิดความแห้งแล้ง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล รวมทั้งที่ดินที่มีอยู่ไม่เหมาะสมกับการทำนาปลูกข้าว ทำให้ต้องซื้อข้าวกิน
- 7) เด็กในชุมชนไม่มีสวัสดิภาพ กรณีประสบอุบัติเหตุจากการเล่น เช่น ไปเล่นน้ำที่เขื่อน ปั่นต้นไม้หาไม้มาแดง หาของป่าไปขาย ได้รับอุบัติเหตุ และมีการปล้นสะดมจากโจรเขมร
- 8) ในชุมชนมีปัญหาสุรา บุหรี่ ระบาดกับเยาวชน
- 9) โรงพยาบาล และอนามัยอยู่ไกลจากชุมชน
- 10) อาคารเรียนทรุดโทรม ไม่มีการซ่อมแซม อุปกรณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียนไม่มี เช่น หอน้ำไม่มีขันใช้ ต้องใช้กะละมังพะ้วแทน
- 11) มีปัญหาการทะเลาะวิวาทกันในหมู่เยาวชน

3.5.3 ความต้องการในอนาคต

3.5.3.1 การพัฒนาชุมชน

- 1) ให้มีการจัดสร้างสนามกีฬาที่ได้มาตรฐาน และจัดหาอุปกรณ์กีฬาสำหรับ เยาวชน ทั้งในโรงเรียนและประจำหมู่บ้าน ตลอดจนสนามเด็กเล่น
- 2) รัฐบาลควรมารับรู้ปัญหาของหมู่บ้านตามแนวชายแดน
- 3) จัดหางานให้ประชาชนให้มีความทำในหมู่บ้านไม่ต้องออกไปรับจ้างต่างถิ่นทั้ง การรับจ้างประจำ และรับจ้างรายวัน ซึ่งอาจจัดทำในรูปแบบ ศูนย์พัฒนาอาชีพในหมู่บ้าน
- 4) ให้มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้ถาวร
- 5) ให้มีการจัดสร้างห้องสมุดภายในหมู่บ้านเป็นแหล่งค้นคว้า
- 6) จัดหาตู้โทรศัพท์ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อความสะดวกในการสื่อสาร
- 7) ให้มีห้องน้ำประจำหมู่บ้าน
- 8) จัดให้มีเวรยามตอนกลางคืน เพื่อลดปัญหาโจรปล้น และดูแลรักษาความปลอดภัย หรืออาจเพิ่มกำลัง ดชด. ป้องกันหมู่บ้าน
- 9) มีการจัดกิจกรรมร่วมกันในหมู่บ้าน
- 10) อบต.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องติดตั้งไฟสว่างตามถนน
- 11) ให้รัฐจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาหมู่บ้าน
- 12) จัดทำโครงการปลูกป่าให้มีความอุดมสมบูรณ์
- 13) จัดหางบประมาณเป็นกองทุนสำหรับการลงทุนของครอบครัว

3.5.3.2 การพัฒนาระบบการศึกษา

จัดให้มีงบประมาณสำหรับเยาวชนในเขตชายแดน ในรูปของทุนการศึกษาทั้งหมดให้เปล่า เพื่อใช้จ่ายในการเรียนและอุปกรณ์การเรียน ทุนกู้ยืมสำหรับการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นทุกระดับ ตลอดจนทุนในการประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษา

การปรับปรุงโรงเรียน ควรจัดรถรับส่งนักเรียน จัดสร้างห้องสมุดประจำ ทั้งห้องสมุดประจำโรงเรียน และห้องสมุดประจำหมู่บ้าน ปรับปรุงระบบการสอนของครูให้เคร่งครัดในการสอนเด็กนักเรียน จัดสร้างห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้เหมือนกับโรงเรียนทั่วไป จัดหาอุปกรณ์การเรียน และอุปกรณ์ของโรงเรียนให้ครบถ้วน

3.5.3.3 การพัฒนาระบบสาธารณสุข

- 1) ควรมีสถานอนามัยที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน เป็นสถานอนามัยประจำหมู่บ้าน
- 2) มีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เข้ามาในหมู่บ้านเป็นประจำ

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

4.1 ภูมิหลัง

ปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง กระแสสื่อและลัทธิบริโภคนิยมในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ได้ส่งผลกระทบต่อให้เกิดความล่มสลายของครอบครัว สังคมเด็ก ปัญหาเด็กและเยาวชนในภาคอีสานก็เช่นกัน อีกทั้งค่านิยมหรือรูปแบบการเลี้ยงดูลูกของคนในสังคมยุคปัจจุบันเป็นอีกปัจจัยหนึ่งให้ส่งผลต่อปัญหาเด็กและเยาวชนในภาคอีสาน กลไกการแก้ปัญหาของภาครัฐที่มุ่งเรื่องเศรษฐกิจเป็นหลัก ขาดการหยิบยกปัญหาเด็กเยาวชนซึ่งเป็นประชากรพื้นฐานของสังคมสู่การแก้ไขปัญหาในระดับนโยบาย เป็นตัวกระตุ้นให้ปัญหาเด็กเยาวชนรุนแรง และขยายพื้นที่กว้างออกไป

เด็กยากจนและด้อยโอกาสในเขตชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเหล่านั้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่แตกต่างออกไปอีก อาทิเช่น ปัญหาเด็กถูกละเมิดสิทธิ ความด้อยโอกาสทางการศึกษา ด้อยโอกาสทางการรักษาพยาบาล ปัญหาภัยคุกคาม ความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาวิจัยระบบสวัสดิการสำหรับเด็กยากจนและด้อยโอกาสในเขตชายแดนไทย-กัมพูชา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพชีวิต สาเหตุสำคัญของปัญหาคุณภาพชีวิตกลุ่มเด็กยากจนและด้อยโอกาสในเขตชายแดนไทย-กัมพูชา และศึกษารูปแบบการแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือกันเองในชุมชน การเข้าถึงระบบสวัสดิการของรัฐ เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลอันจะนำไปสู่การวางแผนและบริการความช่วยเหลือแก่เด็กยากจนและด้อยโอกาสในเขตชายแดนไทย-กัมพูชา

4.1.1 ขอบเขตในการศึกษา

มีการศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานชุมชน ข้อมูลด้านสาธารณสุขของชุมชน ด้านการศึกษา การใช้แรงงาน สวัสดิการสังคม สิทธิและสวัสดิภาพ แผนงานด้านเด็กและเยาวชนจาก อบต.การประเมินตนเอง การวิเคราะห์ความยากลำบาก ความรู้สึกในเรื่องของอำนาจต่อรอง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและวงจรความทุกข์ยาก

4.1.2 เครื่องมือในการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูล โดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดสนทนากลุ่มย่อย(Focus Group) ตลอดจนใช้แบบสอบถามประกอบในการเก็บข้อมูล

4.2 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า บ้านสนวนเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ติดเขตชายแดนช่องจอม อ.โกลเสมิต ประเทศกัมพูชา ระยะห่าง 3 กิโลเมตร เนื่องจากเป็นพื้นที่ติดเขตชายแดน จึงเป็นชุมชนรอยต่อทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศ พื้นที่ง่ายต่อการหลบหนีข้ามแดน และเข้ามาปล้นสะดมภ์ของโจรเขมร ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน รวมถึงเด็กเยาวชน สภาพความห่างไกลของพื้นที่ทำให้บ้านสนวนตกสำรวจข้อมูลพื้นฐานสภาพครอบครัว ซึ่งสังกัดกรมประชา-สงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เพื่อความปลอดภัยรัฐได้จัดตั้ง ดชด. 2 จุด ทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยจากโจรเขมร และดูแลประสานงานแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาหมู่บ้าน เช่น พัฒนาแหล่งน้ำ อาชีพ คลองส่งน้ำ เอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน บ้านสนวนมีการรวมกลุ่มทางสังคม เพื่อร่วมกันดูแล ช่วยเหลือ พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เช่น ธนาคารข้าว กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มฌาปนกิจ กลุ่มบริหารระบบน้ำประปาหมู่บ้าน กลุ่มเลี้ยงไหม กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน และลูกเสือชาวบ้าน ที่ผ่านมารวมกลุ่มทางสังคมยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร เนื่องจากสภาพปัญหาความขัดแย้งของผู้นำชุมชน จึงส่งผลกระทบต่อการจัดสรรงบประมาณพัฒนาหมู่บ้าน และความเชื่อถือกันเองภายในกลุ่ม ชาวบ้านชุมชนบ้านสนวนเป็นกลุ่มที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพื่อแสวงหาที่ทำกินและอาชีพใหม่ตามแนวเขตป่าและเชิงเขา การเข้ามาควบคุมดูแลพื้นที่ป่าของกรมป่าไม้ ส่งผลให้ชาวบ้านหลายครอบครัวไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง การจัดสรรที่ดินทำกินที่ผ่านมา กรมป่าไม้ แบ่งพื้นที่ทำกินให้ชาวบ้านที่ไม่มีที่ดินทำกินเข้าไปทำกินได้แต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ หรือไม่มีสิทธิ์เป็นเจ้าของที่ดินพื้นที่นั้นๆ

ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ตามแนวชายแดน ที่เป็นนโยบายหลักในการพัฒนาชนบท ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2520-2524) ถึง ฉบับที่ 7 (2535 – 2539) รวมทั้งบริการสังคมที่รัฐบาล จัดให้แก่ราษฎรตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาในเขตอีสานใต้ ซึ่งอยู่ภายใต้แผนพัฒนาเสริมความมั่นคงพื้นที่ชายแดนในเขตอีสานตอนล่าง กล่าวคือ การพัฒนาพื้นที่เขตชายแดน มุ่งเน้นทางด้านการทหาร ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของราษฎร ให้ประชาชนสามารถปกป้องคุ้มครองกันได้ ด้านเศรษฐกิจ มุ่งให้ประชาชนมีอยู่มีกินสามารถพึ่งพาตนเองได้ ด้านสังคมจิตวิทยา มุ่งให้ประชาชนเกิดความสันติสุข พ้นจากปัญหาขาดแคลนต่างๆที่เคยมีอยู่ ซึ่งครอบคลุมด้านการเกษตร การศึกษา การศาสนา และด้านอนามัย มีความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเด็กในเขตชายแดนไทย-กัมพูชา ในประเด็น ปัญหาของหมู่บ้านตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน และความต้องการในอนาคต เป็นที่น่าสังเกตว่า การพัฒนาพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ได้กำหนดไว้เป็นนโยบายหลักในการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ตั้งแต่ฉบับที่ 4 แต่ปัจจุบันปัญหาต่างๆในเขตชายแดนยังคงมีอยู่ และบรรเทาปัญหาไม่ได้ลดลงแต่อย่างใด นอกจากนี้งานวิจัยการพัฒนามุ่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - กัมพูชา (กิตติพันธ์ กาญจนพิพัฒน์กุล ,2536 : ค-ง) พบว่า งานจัดสรรที่ดินทำกิน ทำการจัดที่ดินและปฏิรูปที่ดินในเขตการถือครองที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และมีสภาพป่าเสื่อมโทรม กระจายสิทธิ์การถือครองให้ราษฎรมีที่ดินทำกินเป็นของตนเองทุกครอบครัว ยึดหลักการจัดที่ดินของกรมป่าไม้และส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง งานจัดสรรที่ทำกินนี้จะมีผลในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าไม้ไปด้วย มีความสอดคล้องกับปัญหาชาวบ้านไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกินและความต้องการของ

เด็กในเขตชายแดนที่ต้องการให้ สปก.ออกเอกสารสิทธิให้ทุกคนครบถ้วนมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง อันจะเป็นหลักประกันในด้านที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน เป็นปัญหาหลักของชุมชนชายแดน

สภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเด็กในเขตชายแดนไทย-กัมพูชา พบว่าส่วนใหญ่เป็นเด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจน สืบเนื่องมาจากการไม่มีที่ดินทำกิน และขาดความมั่นคงในเรื่องอาชีพของพ่อแม่ เนื่องจากสภาพดินที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกข้าว อาชีพของพ่อแม่เด็กส่วนใหญ่จึงเป็นการรับจ้าง เช่น รับจ้างปลูกปอ รับจ้างทำไร่ รับจ้างตัดอ้อย รับจ้างตัดปอ รับจ้างลอกปอ ตากปอ เป็นหลัก ที่ดินทำกินส่วนใหญ่ของพ่อแม่เด็กเป็นที่เช่า หรือบางครอบครัวได้รับการจัดสรรจากกรมป่าไม้ให้เข้าไปทำกินได้ ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนยังไม่มีเอกสารสิทธิ เด็กส่วนใหญ่ต้องช่วยแบกรับภาระหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวและหาเงินเป็นค่าใช้จ่ายให้กับตัวเองทั้งด้านค่าใช้จ่ายส่วนตัวและค่าใช้จ่ายในการเรียน โดยการรับจ้างลอกปอ ตากปอ เกี่ยวข้าว ช่าง เสาร์อาทิตย์ และช่วงปิดเทอม นอกจากนี้ทุกวันต้องรับหน้าที่เป็นผู้ดูแลบ้านและน้อง แทนพ่อแม่ เนื่องจากพ่อแม่จะต้องออกไปรับจ้างนอกหมู่บ้านตอนเช้าตรู่ทุกวันและกลับมาอีกที่ตอนเย็น ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กเจอกับปัญหาพ่อแม่ทะเลาะกันเพราะการกลับมาแต่ละครั้งของพ่อแม่จะพกพาอาการเมาและขาดสติมาพร้อมกัน

สภาพปัญหาเด็กชายแดนไทย-กัมพูชา นอกจากผกผันอยู่กับการไม่มีที่ดินทำกินของพ่อแม่และปัญหาความยากจนแล้ว ปัญหาที่พบอีกหลายปัญหา คือ เด็กไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน เด็กเข้าเรียนหนังสือได้แต่ไม่ได้รับวุฒิบัตร สภาพโรงเรียนที่ห่างไกลจากหมู่บ้าน 3 กิโลเมตร ไม่มีรถโดยสารวิ่งผ่าน การเดินทางไปโรงเรียนไม่สะดวก หลายครั้งที่เด็กไปเรียนไม่ทันเพื่อนเพราะเด็กจำนวนหนึ่งต้องเดินทางเท้าไปโรงเรียน ปัญหาด้านสาธารณสุข ยามเจ็บป่วยไม่ได้รับการดูแลโดยปล่อยให้เด็กหายจากอาการป่วยเอง เนื่องจากสถานีนามายอยู่ไกล อีกทั้งพ่อแม่ไม่มีเวลาพาไปรักษา ในระดับโรงเรียน มีปัญหาขาดอุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์การกีฬา เครื่องใช้ต่างๆ ภายในโรงเรียน อาคารเรียนชำรุดเสียหายไม่ได้รับการซ่อมแซม โดยเหตุผล คือ ขาดงบประมาณในเรื่องดังกล่าว ปัญหาอาหารกลางวันและนมไม่เพียงพอต่อจำนวนและความต้องการของเด็ก ปัญหาถูกเพื่อนรังแกเพราะมีอายุมากแล้วแต่ยังเรียนหนังสืออยู่ ครูไม่เพียงพอกและไม่สนใจสอนเด็กอย่างเต็มที่ด้านสวัสดิภาพ เด็กได้รับอุบัติเหตุจากกระเบิดที่ตกค้างจากการทำสงครามซึ่งตกหล่นจากการกู้ของทหาร ปัญหาใจเขมรจับตัวเด็กไปเรียกค่าไถ่ เยาวชนไม่มีสนามกีฬา ออกกำลังกาย สถานที่นันทนาการไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีการซ่อมบำรุงใช้ประโยชน์ได้ ปัญหายาเสพติด รวมถึงปัญหาสำคัญ คือ เด็ก เยาวชน ขาดการมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็นต่อการพัฒนาหมู่บ้าน

ผลการศึกษาดังสอดคล้องกับงานวิจัยแนวทางการบริการสังคมแก่ราษฎรตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา(ปิยนฏ์ เสงี่ยมศักดิ์,2539 : (1)-(2)) พบว่า ปัญหาและความต้องการด้านการศึกษา คือ เรื่องไม่มีค่าเล่าเรียนของบุตรหลานในครอบครัวมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ปัญหาความไม่เพียงพอของทุนการศึกษาและอุปกรณ์การเรียน ด้านสาธารณสุข มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลมากที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาบุคลากรทางการแพทย์มีน้อย ด้านที่อยู่อาศัยและที่ทำกินได้พบว่า มีปัญหาการไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินมากที่สุด รองลงมา คือ เรื่องที่ดินทำกินไม่เพียงพอและสภาพดินไม่ดี ที่อยู่อาศัยคับแคบไม่สามารถขยายพื้นที่ออกไปได้ ด้านรายได้ มีปัญหาเรื่องรายได้ไม่แน่นอน ปัญหาส่งเสริมอาชีพไม่ต่อเนื่องทำให้ไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง ด้านการจ้างงาน มีปัญหาอัตราการจ้างงานในชุมชนต่ำ การสร้างงานที่รัฐบาลจัดทำ

ในชุมชนยังไม่เพียงพอ ด้านบริการสังคมทั่วไป ปัญหาครอบครัวประสบความยากลำบากในการดูแลคนพิการ เนื่องจากมีรายได้น้อย ด้านเด็กเยาวชน มีปัญหาความไม่เพียงพอของกิจกรรมสำหรับเด็ก ต้องการให้ส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสศึกษาต่อ จัดโครงการอาหารกลางวันให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างทั่วถึง ตลอดจนสนับสนุนด้านการเงินแก่ครอบครัวที่มีรายได้น้อย มีความสอดคล้องกับสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเด็กในเขตชายแดนไทย-กัมพูชา และความต้องการของเด็ก การวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบประเด็นปัญหาเด็กไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ส่งผลต่อการเรียนหนังสือช้า และถูกกลั่นแกล้งจากเพื่อน การแบกรับภาระงานทั้งดูแลบ้าน และหารายได้เป็นค่าใช้จ่ายของตัวเองและค่าเล่าเรียน ปัญหาขาดความอบอุ่นจากครอบครัว เด็กขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือจัดกิจกรรมในระดับหมู่บ้าน ซึ่งเป็นข้อค้นพบใหม่ นอกเหนือจากงานวิจัยที่กล่าวมาแล้ว

จากสภาพพื้นที่ที่ห่างไกล และประกอบกับวิถีชีวิตที่พ่อแม่ต้องออกไปรับจ้างนอกหมู่บ้านทุกวัน ส่งผลให้เด็กในเขตชายแดน พบกับปัญหา เป็นเด็กตกสำรวจ ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน มีผลต่อการเรียนหนังสือ คือ เด็กเข้าเรียนได้แต่ไม่ได้รับวุฒิมัธยมศึกษา เด็กเข้าเรียนช้ากว่าปกติ ปัญหาสุขภาพ ขาดคนดูแลเรื่อง อาหารการกิน ปัญหาด้านจิตใจ ต้องพบกับครอบครัวไม่อบอุ่น พ่อแม่ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลและปกป้องเด็ก การที่พ่อแม่ต้องทำหน้าที่หารายได้เข้าบ้าน และประกอบกับฐานะยากจน หาเข้ากินค่า ส่งผลให้เด็กขาดความรักความอบอุ่นที่ควรจะได้รับจากพ่อแม่ เด็กชายแดนต้องทำหน้าที่ที่เกินกำลังที่ตัวเองต้องรับผิดชอบ

ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ตามแนวชายแดน (อ้างแล้ว) บริการสังคมที่รัฐบาลจัดให้แก่ราษฎรตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาในเขตอีสานตอนล่าง (อ้างแล้ว) งานวิจัยการพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-กัมพูชา(อ้างแล้ว) รวมถึงงานวิจัยแนวคิดทางการจัดบริการสังคมแก่ราษฎรตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา(อ้างแล้ว) ซึ่งกล่าวโดยภาพรวม การจัดสวัสดิการสำหรับประชาชนตามเขตชายแดนไทย-กัมพูชา ประกอบด้วย ด้านต่างๆ ดังนี้ การศึกษา สาธารณสุข ที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ความปลอดภัย พัฒนาอาชีพ สังคมสงเคราะห์ บริการนม โครงการอาหารกลางวัน และบริการสังคมทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับระบบสวัสดิการที่เด็กเยาวชนและประชาชนในเขตชายแดนไทย-กัมพูชาได้รับที่ผ่านมา แต่ทั้งนี้รูปแบบการให้บริการไม่มีความต่อเนื่อง ขาดบุคลากรของหน่วยงานรับผิดชอบติดตามดูแล ทำให้ระบบบริการต่างๆ ยังไม่เพียงพอ ไม่ทั่วถึง และยังเป็นความต้องการของเด็กอยู่ นอกจากนี้รัฐยังขาดการส่งเสริมด้านสวัสดิภาพและจิตใจของเด็ก รวมทั้งขาดการส่งเสริมบุคลากรครูให้มีทัศนคติที่ดีในการสอนและดูแลเด็กในระดับโรงเรียน ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาไม่ได้ถูกกล่าวถึง

ระบบสวัสดิการชายแดนไทย-กัมพูชา ที่ผ่านมา ด้านที่ดินทำกิน กรมป่าไม้เข้ามาจัดสรรที่ดินทำกินให้กับครอบครัวที่ขาดที่ทำกิน แต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์และไม่มีสิทธิ์เป็นเจ้าของที่ ด้านความปลอดภัย มีการจัดตั้งชุด เพื่อดูแลความปลอดภัยยามฉุกเฉิน ด้านเด็กเยาวชน มีการจัดตั้งศูนย์เด็กเล็ก ประจำหมู่บ้าน โดย อบต. โครงการปลูกผักเลี้ยงสัตว์เป็นอาหารกลางวันสำหรับเด็ก จัดสรรนมให้เด็กระดับ ป.1-ป.3 ด้านสงเคราะห์ จัดเบี้ยยังชีพสำหรับเด็กพิการ ทุนการศึกษา จัดสรรทุนการศึกษาสำหรับเด็กยากจน เด็กกำพร้า และทุนนักกีฬาดีเด่น โครงการแจกเสื้อผ้าและสมุด ด้านอาชีพ จัดฝึกอบรมวิชาชีพช่างยนต์ให้กับเยาวชนที่ว่างงานและเรียนจบ ด้านรักษายาบาล มีบัตร 30 บาทรักษาทุกโรค แต่ยังไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึงเด็กยากจนและด้อยโอกาสทุกคนทุกพื้นที่

ส่วนระบบสวัสดิการที่จัดโดยชุมชน เป็นลักษณะการรวมกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มธนาคารข้าว ระบบประปา กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มฌาปนกิจ กลุ่มเลี้ยงไหม กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน และการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กเล็ก ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงความสัมพันธ์สภาพความเป็นอยู่และปัญหา กับระบบสวัสดิการที่ได้รับ

สภาพความเป็นอยู่และ ปัญหา	ระบบสวัสดิการ			
	การบริการ สังคม	การประกัน สังคม	การสังคม สงเคราะห์	สวัสดิการโดยชุม ชน
-การประเมินตัวเอง สะท้อน ตำแหน่งทางสังคมว่าเป็นคนจน ระดับล่าง มีชีวิตอยู่เพื่อแบ่งเบา ภาระผู้ปกครอง มุ่งหวังในการ เรียน อาชีพที่มั่นคง -ความยากลำบากที่เผชิญอยู่ จากการไม่มีความมั่นคงในที่ดิน ทำกิน ที่ดินไม่เหมาะสมกับการ ทำการเกษตร ยากจน ขาดความ อบอุ่นและปลอดภัย -ไม่มีอำนาจการต่อรอง ทั้งกับผู้ ปกครอง และกลไกรัฐ -มีวงจรความทุกข์ยากจากที่ดินที่ ไม่เหมาะสมในการทำการเกษตร ต้องรับจ้างทำให้ขาดเรียน โอกาสการเรียนรู้ตอมีน้อย จึงมี อาชีพที่ไม่มั่นคง และทำให้ยาก จน	-การจัดสรรที่ทำ กินชั่วคราว -จัดดูแลความ ปลอดภัย (ตชด.) -โรงเรียนของรัฐ โครงการอาหาร กลางวัน นมโรง เรียน -การฝึกวิชาชีพ ช่างยนต์ -สถานีนอนมัย และโรงพยาบาล 30 บาทรักษา ทุกโรค	-	-ทุนการศึกษา -แจกเสื้อผ้า สมุด -เบี้ยยังชีพ สำหรับเด็ก พิการ	-ธนาคารข้าว -ระบบประปา -กลุ่มแม่บ้าน -กลุ่มฌาปนกิจ -กลุ่มเลี้ยงไหม -กลุ่มออมทรัพย์ -กองทุนหมู่บ้าน -ลูกเสือชาวบ้าน -ศูนย์เด็กเล็ก

ความต้องการของเด็กชายแดนไทย-กัมพูชา จากการศึกษา พบว่า ความต้องการของเด็ก มี ทั้งหมด 10 ด้าน คือ

ด้านที่ดินทำกิน : จัดสรรที่ดินทำกินให้ถาวร ออกให้โดย สปก.

ด้านการศึกษา : มีทุนกู้ยืมสำหรับเด็กที่ต้องการเรียนสูงขึ้น ทุนการศึกษาสำหรับเด็กประถม มัธยม ปลาย การศึกษาภาคบังคับเรียนฟรีถึง ม.6 อุปกรณ์การเรียนการสอนที่พร้อมและทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ มีรถรับส่งนักเรียนจากบ้านถึงโรงเรียน ครูเคร่งครัดในการสอน

ด้านสาธารณสุข : ควรมีสถานอนามัยประจำหมู่บ้าน มีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เป็นประจำและต่อเนื่อง จัดให้มีห้องน้ำทุกหลังคาบ้าน

ด้านอาชีพ : จัดหาอาชีพรองรับเด็กที่เรียนจบ ตั้งศูนย์พัฒนาอาชีพประจำหมู่บ้าน

ด้านความปลอดภัย : ชุมชนจัดเวรยามดูแลความปลอดภัยกันเอง เสริมกำลัง ตชด. รักษาความปลอดภัย

ด้านงบประมาณ : จัดสรรงบประมาณสำหรับเด็กเยาวชน กองทุนสำหรับการลงทุน รายครอบครัว จัดสรรงบประมาณพัฒนาหมู่บ้านรายหมู่บ้าน

ด้านนันทนาการ : จัดสร้างสนามกีฬาและอุปกรณ์กีฬา สำหรับเด็กเยาวชน ในระดับโรงเรียนและหมู่บ้าน จัดให้มีสนามเด็กเล่นทั้งในโรงเรียนและหมู่บ้าน

ด้านชุมชน : มีตู้โทรศัพท์ประจำหมู่บ้าน จัดหาไฟฟ้าติดตามถนนหนทาง มีห้องสมุดทั้งในโรงเรียนและหมู่บ้าน

ด้านสิ่งแวดล้อม : จัดให้มีโครงการปลูกป่าให้อุดมสมบูรณ์

การมีส่วนร่วม:ให้ทุกคนรวมทั้งเด็กเยาวชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและพัฒนาหมู่บ้าน

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของเด็กในเขตชายแดนไทย-กัมพูชา ในด้าน ที่ดินทำกินเป็นปัญหาสำคัญอันดับต้นๆ การศึกษา สาธารณสุข อาชีพ ความปลอดภัย ชุมชน สิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากประเด็นงานวิจัยต่างๆได้ค้นพบ คือ ด้านการศึกษาเด็กต้องการให้มีการศึกษาภาคบังคับเรียนฟรีถึงระดับ ม.6 ด้านอาชีพ ให้มีการจัดหาอาชีพเพื่อรองรับเด็กที่เรียนจบในหมู่บ้าน ด้านงบประมาณ เด็กต้องการให้มีการจัดสรรกองทุนสำหรับเด็กเยาวชน ซึ่งทุกๆด้านอยู่บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของเด็กและชุมชนทุกฝ่าย ซึ่งตรงกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน(People Participation) กล่าวคือ ในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนไม่ว่าจะเป็นกลไกที่รัฐบาล หรือ กลุ่มคน หรือปัจเจกบุคคล ส่งเสริม สนับสนุน หรือสร้างโอกาส เพื่อดำเนินการพัฒนานั้น ประชาชนทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งสิ้นสุดอย่างเต็มที่ ซึ่งนั่นจะหมายถึง การยอมรับในความรู้ ความสามารถ และศักดิ์ศรีความเป็นคน

ตารางที่ 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสวัสดิการที่เหมาะสม และกลไกการบริหารจัดการเพื่อให้เข้าถึงเด็กชายแดน

ความต้องการสวัสดิการที่เหมาะสม	กลไกการจัดการ
- ที่ดินทำกินที่มั่นคง - การศึกษาที่สะดวก และมีมาตรฐาน - ความสะดวกในการรับบริการสาธารณสุข - การพัฒนาอาชีพรับรอง - ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน - งบประมาณการพัฒนาเด็ก - สนามกีฬาเพื่อนันทนาการ - การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โทรศัพท์ไฟฟ้าตามถนน - ป่าไม้ที่สมบูรณ์ - การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและพัฒนาหมู่บ้าน	- หน่วยงานของรัฐ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่ชายแดน ให้เป็นพื้นที่การพัฒนาเฉพาะที่สำคัญ โดยการผ่านโอนอำนาจการบริหารไปยังเจ้าหน้าที่ที่ประจำอยู่ในพื้นที่ - องค์การพัฒนาเอกชน ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ชายแดน โดยการเกาะติดกับพื้นที่ - กรรมการระดับบริหารชุมชน ให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นของเด็ก โดยการสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มเยาวชน

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ 2 ระดับด้วยกัน คือ ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

4.3.1 ระดับนโยบาย แบ่งออกเป็นด้านๆ คือ

4.3.1.1 ด้านที่ดินทำกิน ควรให้ สปก.เข้ามาจัดสรรที่ดินทำกินให้ชาวบ้านมีเอกสารสิทธิ์อย่างถูกต้อง และควรขยายการให้ประโยชน์จากที่ดินว่างเปล่าให้ชาวบ้านทุกครัวเรือนให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ ตลอดจนส่งเสริมความรู้เรื่องสภาพดินและการปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือกอื่นๆ นอกจากปลูกข้าว ปอ หรืออ้อยที่เหมาะสมกับสภาพดิน

4.3.1.2 ด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีนโยบายการศึกษาภาคบังคับเรียนฟรีถึงระดับ ม.6 ช่วยเหลือทุนการศึกษา โดยขยายทุนการศึกษาให้ทั่วถึงทั้งระดับประถมถึงระดับมัธยมปลาย ขยายทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นสำหรับเด็กที่ต้องการเรียนในระดับที่สูงขึ้น ส่งเสริมให้ครูมีศักยภาพและมีทัศนคติที่ดีในการสอนหนังสือ ส่งเสริมให้โรงเรียนมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย เพียงพอ และนำไปปฏิบัติได้ ควรจัดให้มีรถรับส่งสำหรับนักเรียนที่อยู่บ้านไกล ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนด้านวิชาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและความต้องการของเด็ก

4.3.1.3 ด้านสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข ควรมีนโยบายจัดตั้งสถานอนามัยประจำหมู่บ้านและเพิ่มบุคลากรปฏิบัติงานประจำจากคนในชุมชนเอง โดยจัดอบรมหรือส่งเสริมให้เยาวชนที่จบการศึกษาระดับมัธยมปลายศึกษาต่อด้านวิชาชีพอนามัยเบื้องต้น เพื่อลงปฏิบัติงานประจำสถานอนามัยประจำหมู่บ้าน ควรจัดให้มีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ออกตรวจเยี่ยมและให้ความรู้ ความเข้าใจ ด้านการรักษาสุขภาพอนามัยแก่ชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง บัตร 30 บาทรักษาทุกโรค ยังไม่เพียงพอควรมีนโยบายรักษาพยาบาลฟรีสำหรับประชาชนที่มีฐานะยากจน รายได้ต่ำ นอกจากนี้ควรจัดให้มีสุขภาพประจำหมู่บ้าน สำหรับประชาชนที่ไม่มีเงินหรือทุนในการสร้างสุขภาพประจำบ้าน

4.3.1.4 ด้านอาชีพ พัฒนาชุมชนควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาอาชีพประจำหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมการให้ความรู้การประกอบอาชีพทางเลือกที่เหมาะสมและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยให้ทุกฝ่ายเข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดวางแผน นอกจากนี้ควรจัดหาอาชีพรองรับสำหรับเด็กที่เรียนจบออกมาโดยเป็นอาชีพที่อยู่ในพื้นที่หรือนอกพื้นที่ ทั้งนี้จะต้องมีการคุ้มครองแรงงานและสิทธิของแรงงานเด็กที่ออกไปประกอบอาชีพนอกพื้นที่ ส่งเสริมให้มีการติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

4.3.1.5 ด้านความปลอดภัย ควรจัดเสริมกำลัง ดชด. ดูแลความปลอดภัยประจำและใกล้ชิด นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้ชาวบ้านสามารถทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยของชุมชนตัวเองได้

4.3.1.6 ด้านงบประมาณ รัฐควรขยายงบประมาณพัฒนาท้องถิ่นออกเป็น กองทุนพัฒนารายหมู่บ้าน กองทุนพัฒนารายครอบครัว และกองทุนสำหรับพัฒนาเด็กเยาวชน ทั้งนี้ทุกกองทุนต้องให้ชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดสรร และดูแลงบประมาณ ร่วมกันทั้งส่วนของ รัฐ ชาวบ้าน องค์กรอิสระ และเด็กเยาวชน

4.3.1.7 ด้านนันทนาการ ควรส่งเสริมการกีฬาและการเล่นของเด็กตามสิทธิที่เด็กควรจะได้รับ โดยจัดให้มีสนามกีฬา สนามเด็กเล่น พร้อมทั้งอุปกรณ์ ที่ได้มาตรฐาน ทั้งในระดับโรงเรียนและหมู่บ้าน รวมทั้งสนับสนุนการรวมกลุ่มทำกิจกรรมของเด็กเยาวชน โดยการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต.

4.3.1.8 ด้านชุมชน หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามาดูแลความสะอาดด้านสาธารณูปโภคให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เช่น ติดตั้งตู้โทรศัพท์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงาน กรณีมีปัญหาเร่งด่วน ติดตั้งไฟฟ้าตามถนนหนทาง เพื่อความปลอดภัยในยามค่ำคืน ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งห้องสมุดที่ได้มาตรฐาน ในระดับหมู่บ้านและโรงเรียน รวมทั้งจัดหาหนังสือที่มีความหลากหลาย เหมาะสมกับคนในทุกระดับทั้ง ผู้ใหญ่ เด็ก เยาวชน

4.3.1.9 ด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาป่า อันเป็นแหล่งน้ำและอาหารโดยให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของดูแลและใช้ประโยชน์ร่วมกับกรมป่าไม้

ทั้งนี้นโยบายการพัฒนาหรือส่งเสริมการจัดสร้าง ทุกๆ นโยบาย ควรเปิดให้ชาวบ้านรวมทั้งเด็กและเยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นตอนการดูแล ติดตาม อย่างต่อเนื่อง

4.3.2 ระดับปฏิบัติการ

หน่วยงานรัฐควรทำหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ สงเคราะห์ และเข้าร่วมในขบวนการทำกิจกรรม ติดตาม ดูแล ประเมินผล จุดอ่อน จุดแข็ง อันจะนำไปสู่กระบวนการแก้ไขหรือปรับปรุงกิจกรรมที่ได้จัดทำไปแล้ว ซึ่งแต่ละโครงการ แต่ละนโยบายจะต้องมีบุคลากรของรัฐเข้าไปดูแลอย่างต่อเนื่อง ใกล้ชิด เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างได้ผลและยั่งยืน โดยอยู่บนฐานความเหมาะสมกับท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ทั้งนี้การพัฒนาย่อมก่อเกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนได้ หน่วยงานรัฐจะต้องเอาใจใส่ในการนำแนวนโยบายเข้าสู่แผนปฏิบัติการ

ตารางสรุปข้อมูลด้านการศึกษา

โรงเรียน	สถาบันศึกษา		หมู่บ้านที่ใช้ศึกษา		จำนวนเด็กที่กำลังศึกษา			เด็กที่จบการศึกษา			เด็กที่จบการศึกษา			เด็กที่ออกกลางคัน		
	ศูนย์เด็กเล็ก	โรงเรียน	ศูนย์เด็กเล็ก	โรงเรียน	ศูนย์เด็กเล็ก	ประถม	มัธยม	รวม	ประถม	มัธยม	มัธยมปลาย	อาชีวศึกษา	กศน.	ชาย	หญิง	
1. ร.ร.บ้านด่าน	บ้านด่าน	ม.1 บ้านด่าน ม.12 บ้านโนนสำราญ ม.14 บ้านด่าน 14 ม.15 บ้านนาจำปา-แสงอรุณ	ม.1 บ้านด่าน ม.12 บ้านโนนสำราญ ม.14 บ้านด่าน 14 ม.15 บ้านนาจำปา-แสงอรุณ	482	35	419	123	542	*	1	*			2	1	
2. ร.ร.บ้านโจรก	บ้านโจรก	ม.2 บ้านโจรก ม.3 บ้านสนวน	ม.2 บ้านโจรก	408	23	341	105	446	64	45	-	-	19	11		
3. ร.ร.บ้านสนวน	บ้านสนวน		ม.3 บ้านสนวน		23				-	-	-	-	-	-		
4. ร.ร.บ้านเกษตรกรรม		ม.5 บ้านเกษตรกรรม ม.4 บ้านกระหม ม.10 บ้านโคก		339		238	133	371	21	34	13	1	22	3	4	
5. ร.ร.บ้านโนนทอง	บ้านโนนทอง	ม.6 บ้านโนนทอง ม.13 บ้านห้วยปาง	ม.6 บ้านโนนทอง ม.13 บ้านห้วยปาง	173	33	173	-	173	27	9	4	-	-	4	3	
6. ร.ร.แสงทองสมบูรณ์วิทยา		ม.7 บ้านหนองสมบูรณ์		185	185	185	-	185	69	27	-	1	2			
7. ร.ร.เรืองเจริญพัฒนา	เรืองเจริญพัฒนา	ม.8 บ้านนาเรือง ม.9 บ้านโคกเจริญ ม.11 บ้านธาตุน้อย	ม.8 บ้านนาเรือง ม.9 บ้านโคกเจริญ ม.11 บ้านธาตุน้อย	216	55	216	-	216	73	21	19	1	4	3	3	

ตารางสรุปข้อมูลเด็กที่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคอายุต่ำกว่า 6 ปี

ชื่อโรค	จำนวนเด็กที่ได้รับวัคซีน		
	ชาย	หญิง	รวม
1. โรควัณโรค	403	322	725
2. โรคโปลิโอ	403	322	725
3. โรคคอตีบ	403	322	725
4. โรคไอกรน	403	322	725
5. โรคบาดทะยัก	403	322	725
รวม	2,015	1,610	3,625

ตารางสรุปจำนวนเด็กที่ป่วยและเสียชีวิตด้วยสาเหตุต่างๆ

เด็กป่วยด้วยสาเหตุต่างๆ			เด็กเสียชีวิตด้วยสาเหตุต่างๆ		
ชื่อโรค	จำนวนเด็กป่วย		ชื่อโรค	จำนวนเด็ก	
	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง
1. โรคท้องร่วง	157	204	1. โรคปอดบวม	1	-
2. โรคปอดบวม	174	131	2. อุบัติเหตุ	9	-
3. โรคทางเดินหายใจ	873	645	3. เสียชีวิตแรกเกิด	-	1
4. ติดเชื้อ HIV	3	1	4. โรคขาดสารอาหาร	1	-
5. เด็กพิการทางร่างกาย	9	6			
6. เด็กพิการทางสมอง	4	5			
7. โรคจิต	1	1			

ตารางสรุปการเข้ารับบริการด้านสาธารณสุข

ปี พ.ศ.	โรงพยาบาลกาบเชิง				สถานีอนามัย ต.ด่าน			
	ประเภทผู้ป่วยนอก(อายุ 0-18 ปี)				ช่วงอายุ 0-12 ปี		ช่วงอายุ 13-18 ปี	
	ชาย	จำนวน ครั้ง	หญิง	จำนวน ครั้ง	จำนวน เด็ก	จำนวน ครั้ง	จำนวน เด็ก	จำนวน ครั้ง
ปี 2543	6,848	13,778	6,189	13,037	-	-	-	-
ปี 2544	7,209	17,064	6,228	14,732	690	1,772	34	25

ตารางสรุปโรคที่เกิดกับเด็ก

ปี พ.ศ.	โรงพยาบาลกาบเชิง			สถานีอนามัย ต.ด่าน	
	ปี 2543	ปี 2544	อายุเด็ก	ปี 2543-2544	อายุเด็ก
1. โรคระบบทางเดินหายใจ	8,536	9,899	0-18	2,805	ไม่ระบุ
2. โรคทางช่องปาก รวมระบบย่อยอาหาร	2,345	2,119	ร-18	1,091	ไม่ระบุ
3. ระบบติดเชื้อและปรสิต	1,785	508	0-18		
4. โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ ผิวหนัง	1,508	1,610	0-18	382	ไม่ระบุ
5. อาการและอาการแสดงที่ ไม่สามารถจำแนกโรคได้	1,317	2,481	0-18		
6. โรคระบบกล้ามเนื้อ รวม โครงร่างและเนื้อเยื่อเสริม				1,582	ไม่ระบุ
7. โรคระบบสืบพันธุ์ร่วม ปัสสาวะ				327	ไม่ระบุ

[illegible]

ตารางแสดงสวัสดิการสำหรับเด็ก

สถานที่พักผ่อน	กลุ่มกิจกรรม	
	จัดโดยกรรมการหมู่บ้าน	จัดโดยกลุ่มเด็กเอง
สนามกีฬา สวนสาธารณะ ที่ว่างสาธารณะของหมู่บ้าน	การพัฒนาหมู่บ้าน กิจกรรมในงานประเพณีและวัฒนธรรม การแข่งขันกีฬา กลุ่มออมทรัพย์เยาวชน (เพื่อการพัฒนา)	การเล่นกีฬา การแข่งขันกีฬา การพัฒนาหมู่บ้าน

บรรณานุกรม

- เครือข่ายองค์กรพัฒนาด้านเด็กภาคอีสาน. (2543). เอกสารสรุปการสัมมนา “แนวคิด ทิศทาง การ พัฒนาเด็กภาคอีสานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9” . (ณ โรงแรมนิเวพัฒนา อ.เมือง จ.มหาสารคาม วันที่ 25 เมษายน 2543). (อัดสำเนา).
- เครือข่ายองค์กรพัฒนาด้านเด็กภาคอีสาน. (2543). เอกสารสรุปการสัมมนา “เวทีเกาะเกี่ยวญาติมิตร จูนความคิดมิตรสหาย” . (ณ โรงแรมนิเวพัฒนา อ.เมือง จ.มหาสารคาม ระหว่างวันที่ 13 – 14 กันยายน 2543). (อัดสำเนา).
- เครือข่ายองค์กรพัฒนาด้านเด็กภาคอีสาน. (2543). เอกสารสรุป “เวทีสภาเด็กภาคอีสาน” .(ณ ศูนย์ฝึกอบรมมูลนิธิพัฒนาอีสาน อ.เมือง จ.สุรินทร์ 15-17 ธันวาคม 2543).(อัดสำเนา).
- ปิยนุกูล เสงี่ยมศักดิ์.(2539).แนวทางการจัดบริการสังคมแก่ราษฎรตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ศึกษาเฉพาะกรณี : ตำบลตาเมียง กิ่งอำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิตคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประสานงานเตรียมพร้อมแห่งชาติ,ศูนย์.(2535).แผนพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่7(2535-2539).กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์.(2527). “นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน”. ในทวีทอง หงษ์วิวัฒน์(บรรณาธิการ),การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภาการพิมพ์.
- กรรณิกา ชมดี.(2524). “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กิตติพันธ์ กาญจนพิพัฒน์กุล. (2536).“การพัฒนาหมู่บ้านป้องกันตนเอง ชายแดนไทย-กัมพูชา : ศึกษาเฉพาะกรณีความร่วมมือจากรัฐบาล สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล.กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ทวีสิทธิ์ หนูนิมิตร. พล.ต.(2524). “โครงการพัฒนาพื้นที่ชายแดนกับความมั่นคง เขตพื้นที่อีสานตอนล่าง”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล.กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- สาธารณสุข อำเภอกาบเชิง .(2543-2544). รายงานผู้ป่วยนอกตามกลุ่มสาเหตุ(แบบ รง.504).
- สาธารณสุข อำเภอกาบเชิง .(2544). รายงานสรุปการให้สวัสดิการทางด้านการรักษาพยาบาล (แบบ 11 รง.5/2).
- โรงพยาบาลกาบเชิง .(2543-2544).รายงานจำนวนผู้ป่วยที่มาใช้บริการรักษาที่โรงพยาบาลกาบเชิง กลุ่มอายุ 0-18 ปี .

บรรณานุกรม(ต่อ)

โรงพยาบาลกาบเชิง .(2543-2544).รายงานกลุ่มโรค 5 อันดับแรก กลุ่มอายุ 0-18 ปี .

องค์การบริหารส่วนตำบล .(2544).แผนพัฒนาตำบลด้าน 5 ปี(2545-2549) .

องค์การบริหารส่วนตำบล .(2544).แบบรายงานข้อมูลประชากรและครัวเรือน .(7 กุมภาพันธ์ 2544)

อาภรณ์ จันทร์สว่าง.(2525).การพัฒนาบุคคล กลุ่ม และชุมชน.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

GENERAL ASSEMBLY SPECIAL SESSION ON CHILDREN.(2543).โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก.(30 พฤศจิกายน 2543).

National Youth Bureau.(2000).Thailand National Report On Follow-up to the World Summit for Children Summary (ฉบับภาษาไทย).(20 December 2000)

ภาคผนวก

บทสัมภาษณ์

1. ผู้ใหญ่บ้านสนวน ม.3 ต.ด่าน อ.กาบเชิง จ.สุรินทร์

ความเป็นมา

บ้านสนวน ม.3 ต.ด่าน อ.กาบเชิง จ.สุรินทร์ ตั้งมาเมื่อประมาณ 40-50 ปี จำนวน บ้าน 256 หลังคาเรือน 10 คุ้ม เนื่องจากเป็นพื้นที่ติดเขตชายแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งห่างจากด่านช่องจอมเพียง 3 กิโลเมตร จึงมี ดชด.อยู่ 2 จุด เพื่อดูแลความปลอดภัยจากโจรเขมรและภัยสงคราม นอกจากนี้ ดชด.ยังมีหน้าที่ดูแลประสานงานแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาหมู่บ้าน เอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน พัฒนาแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ ปัจจุบันได้รับพระราชทาน หมู่บ้านต่อต้านยาเสพติด

กลุ่มทางสังคม

โรงสี 6 โรง

ธนาคารข้าว มีปัญหาภัยเก็บข้าวไม่ได้

น้ำประปา ต้องจ่าย 3% / เดือน เงินยืมได้ 2 คน / เดือน

กษคจ.

กลุ่มแม่บ้าน ยังไม่เข้มแข็ง

กลุ่มฌาปนกิจ

กลุ่มเลี้ยงไหม

กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ สมาชิก 20 คน

กองทุนหมู่บ้าน

ลูกเสือชาวบ้าน

แต่ละกลุ่มคณะกรรมการมาจากการเลือกตั้งทั้งหมด

สวัสดิการทางสังคม

- สวัสดิการทางสาธารณสุข
- สวัสดิการการปกครอง
- สวัสดิการการศึกษาและวัฒนธรรม
- พัฒนาศักยภาพกลุ่มสตรีและหัวหน้าคุ้ม

ปัญหา

ปัญหาความขัดแย้งของผู้นำ ผู้ใหญ่บ้านคนเก่ากับ อบต. จึงเกิดผลกระทบต่อประชาชนในเรื่องการจัดสรรงบประมาณพัฒนาหมู่บ้านแรงงานต่างด้าวอพยพเข้ามาหลบซ่อนในหมู่บ้านเด็กไม่มีใบเกิด

วัฒนธรรม

ภาษา ใช้ภาษาพูด 3 ภาษา ในการสื่อสารกัน ในชุมชน คือ เขมร ลาว กวย โดยภาษาเขมรใช้มากที่สุด รองลงมาเป็นภาษาลาว และกวย น้อยที่สุด

ประเพณีประจำปี :

มกราคม – กุมภาพันธ์ : บุญผ้าป่า บุญข้าวจี โดยจัดที่บ้านโพทอง

เมษายน : สงกรานต์

พฤษภาคม : เข้าพรรษา

สิงหาคม : วันแม่แห่งชาติ จัดที่บ้านโรงจก

กันยายน : วันสารท จัดที่บ้านหนองสมบุญ

แต่ละหมู่บ้านใน 15 หมู่บ้าน ของตำบลด่าน จะรับผิดชอบในการจัดงานตามประเพณีประจำปี เป็นช่วงๆ โดยไม่ได้จัดงานประเพณีทั้งหมด แต่จะแบ่งกันจัดแล้วหมู่บ้านที่เหลือไปช่วยงานกัน

นโยบายพัฒนาหมู่บ้าน

- จัดหาที่ทำกินสำหรับเด็ก
- จัดทำคลองส่งน้ำ แหล่งน้ำทำมาหากินให้หมู่บ้าน
- หาอาชีพเสริมรองรับให้กับชาวบ้าน

ความต้องการได้รับสวัสดิการ

- ให้มีโรงเรียน ตชด. ในหมู่บ้าน โดยในหลักการแล้วเป็นไปได้ยาก
- อยากให้มีถนนอ้อมที่สาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน
- ให้ชาวบ้านมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน

ความต้องการการช่วยเหลือเด็ก

- มีโรงเรียนอยู่หมู่บ้าน เนื่องจากเด็กต้องเดินระยะทางไกล 3 กิโลเมตรไปเรียน บางคนไม่มีรถจักรยานขี่ไปโรงเรียน เด็กนักเรียนไปถึงโรงเรียนสายเรียนไม่ทันเพื่อน ไม่ปลอดภัย ช่วงเย็นหลังเลิกเรียน
- ช่วยเหลือเด็กในเรื่องยานพาหนะ จักรยานขี่ไปโรงเรียน
- ศูนย์เด็กเล็กยังขาดเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ เช่น เสื่อปูนั่ง ของเล่นเด็ก หมอน ที่นอน ซึ่งศูนย์เด็กเล็กตั้งมาเมื่อ ปี 2538 มีคนดูแล 1 คน เป็นคนในหมู่บ้าน ได้รับงบบริจาคจากพัฒนาชุมชน 3,000 บาท และจาก อบต. 1,100 บาท รวมทุนสร้างศูนย์ 4,100 บาท

2. น.ส.แดง(นามสมมุติ) ตั้งครรภ์ได้ 8 เดือน อายุ 19 ปี บ้านสนวน ม.3 ต.ด่าน อ.กาบเชิง จ.สุรินทร์

2.1 ความเป็นมา

เป็นลูกคนโต แต่ไม่รู้ว่ามีพี่น้องทั้งหมดกี่คนแน่ เนื่องจากพ่อแม่แยกกันอยู่ พ่อแม่มีอาชีพทำนาทำไร่ หลังจากแม่คลอดลูกมีอาการผิวดำแดง เลือดลมไม่ดี(ผดกระปื้น) พ่อแม่ก็หย่าร้างกัน ต่างคนต่างมีสามีภรรยาใหม่ ไปเรื่อยๆ ชีวิตในอดีตลำบากมากเนื่องจากไม่ได้อยู่กับพ่อหรือแม่ต้องเร่ร่อนอาศัยอยู่ตามบ้านญาติพี่น้องไปเรื่อยๆ จึงทำให้ไม่ได้เรียนหนังสือ ปัจจุบันอาศัยอยู่กับครอบครัวของสามี โดยรู้จักกันที่กรุงเทพฯ เพราะทำงานอยู่โรงงานเดียวกัน แล้วกลับมาอยู่กินด้วยกันที่บ้านเกิดสามี ซึ่งสามีเองก็เรียนหนังสือไม่จบ ชั้น ป.6 ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน เพื่อช่วยหารายได้ให้ครอบครัว

2.2 ฐานะ

ฐานะไม่ดี เนื่องจากไม่มีที่ดินทำกิน ที่ดินที่ทำกินปัจจุบันได้รับการจัดสรรจากกรมป่าไม้อยู่ในเขตป่าสงวน จำนวน 5 ไร่ พืชที่ปลูก ได้แก่ ปอ บางปีได้ผลบ้างบางปีไม่ได้ผล ที่ดินสามารถปลูกปอได้อย่างเดียวทำนาไม่ได้เนื่องจากเป็นที่ดอน ทุกวันต้องซื้อข้าวกินกระสอบละ 320 บาท เป็นเงินที่ได้จากการขายปอ รับจ้างตัดอ้อย รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายเพราะต้องซื้อข้าว ซื้อเครื่องปรุง ซื้ออาหาร เนื้อหมู ปลา ปลาทุปลาเค็ม

2.3 ความคาดหวังกับลูกที่กำลังจะเกิด

ท้องได้ 8 เดือนแล้ว โดยไปฝากท้องที่สถานอนามัย ต.ด่าน หลังจากไปตรวจถี่ และตรวจสุขภาพที่โรงพยาบาลกาบเชิงเรียบร้อยแล้ว อนาคตอยากให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ลูกได้เรียนสูงๆ ตามกำลังที่พ่อแม่จะส่งเสียได้ แต่คิดว่าจะให้จบแค่ถึง ม.3 เพราะหางานทำได้ง่าย และอยากให้ลูกยึดอาชีพทำนาเพื่อสืบทอดอาชีพของพ่อแม่

2.4 ความคาดหวังต่อตัวเอง

คิดว่าตัวเองมีความสำคัญ เนื่องจากกำลังมีลูกมีครอบครัวที่พร้อม และตัวเองเป็นแรงงานช่วยหารายได้ให้ครอบครัว ชีวิตครอบครัวตัวเองปัจจุบันไม่ดีเพราะมีปัญหาฐานะทางเศรษฐกิจ อยากหันเหชีวิตกลับไปหางานทำเหมือนเก่าหลังจากที่คลอดลูกแล้ว

2.5 ปัญหา

ครอบครัว :

เรื่องที่ลำบากที่สุดในชีวิต คือ เรื่องที่ พ่อแม่เลิกกัน มีผลกระทบกับชีวิตตัวเองมาก ทำให้ต้องเป็นคนเร่ร่อน สาเหตุที่พ่อแม่เลิกกันเพราะพ่อกินเหล้าเป็นปัญหามากที่สุด

ชุมชน :

ปัจจุบันมีปัญหาเรื่องที่ดินทำกินกับกรมป่าไม้ เป็นปัญหากรณีปลูกยูคาที่ที่ทำกิน กรมป่าไม้จะยึดที่ดินคืนแล้วปลูกยูคาลิปตัสแทน ชาวบ้านได้ร้องเรียนถึงนายอำเภอแต่ไม่เกิดผล ชาวบ้านจึงร่วมมือกันต่อต้านจึงมีการยุติแต่ก็ยังไม่แน่นอน

2.6 ความต้องการได้รับสวัสดิการ

- อยากได้บัตรสวัสดิการตรวจสอบสุขภาพและรักษาพยาบาลฟรี แต่ไม่รู้ว่าตอนไปคลอดลูกจะต้องเสียเงินหรือเปล่า เพราะตอนนี้ตัวเองมีบัตรสวัสดิการประชาชนด้านการรักษาพยาบาล(บัตรประกันสุขภาพ) ประเภทผู้มีรายได้น้อย
- การดูแลสุขภาพเด็กหลังคลอด เรื่อง นม อาหาร เสื้อผ้า
- อยากให้ลูกได้รับทุนการศึกษา และมีงานทำหลังเรียนจบแล้ว
- ให้มีการดูแลบริการรักษาพยาบาลถึงที่บ้าน เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่เสี่ยงต่อความปลอดภัย
- อยากให้มีการรณรงค์ที่ดินทำกินให้ชัดเจนและออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกินเป็นหลักประกันสำหรับครอบครัว และจะมีผลถึงเด็กที่กำลังจะโตขึ้นด้วย
- การดูแลเรื่องปากท้อง เรื่องที่อยู่อาศัย
- อยากให้มีโรงเรียน ตชด.ในหมู่บ้าน เนื่องจากโรงเรียนอยู่ไกลเด็กต้องเดินไปเรียนหนังสือและไม่ปลอดภัย
- อยากให้มีสนามกีฬา สำหรับเด็กและเยาวชน เนื่องจากหมู่บ้านไม่มีสนามกีฬา
- อยากให้มีการซ่อมแซมสนามเด็กเล่น ซึ่งทหารเป็นคนมาสร้างให้ แต่ปัจจุบันผุพังหมดแล้ว

ระบบการช่วยเหลือ

- ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ให้ความช่วยเหลือเท่าที่ทำได้
- ทหารเข้ามาดูแลความปลอดภัยในยามฉุกเฉิน
- มีป้อม ตชด.ตั้งอยู่ปากทางเข้าหมู่บ้าน
- มีศูนย์เด็กเล็กประจำหมู่บ้าน แต่ขาดเรื่องงบประมาณ โดยใช้วิธีเก็บเงินเรียกรายจากผู้ปกครองซึ่งรับผิดชอบโดย อบต.
- โรงเรียนระดับประถมและมัธยม คือ โรงเรียนบ้านโจรก มีโครงการอาหารกลางวัน

3. นางทอง(นามสมมุติ) อายุ 24 ปี บ้านสนวน ม.3 ต.ด่าน อ.กาบเชิง จ. สุรินทร์

ลูกชื่อ เด็กชายนั้ววัตร มุลทอง อายุ 4 เดือน สภาพเด็กพิการตาข้างขวาไม่มีลูกนัยตา นางสาว สว่าง มุลทอง อายุ 20 ปี พิการลิ้นไก่ พูดไม่ได้ สติเลอะเลือน

3.1 ความเป็นมา

มีพี่น้องทั้ง 6 คน การศึกษา จบชั้น ป.6 อาชีพหลักทำไร่ปอ หลังจากที่ดินด้านนี้จะเช่าปอได้ ช่วงเกี่ยวข้าวเสร็จจะลอกปอ ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านสามมี ซึ่งมีสมาชิกอยู่ทั้งหมด 8 คน เป็นเด็กพิการ 2 คน คือ เด็กชายนั้ววัตร มุลทอง อายุ 4 เดือน และนางสาวสว่าง มุลทอง อายุ 20 ปี เนื่องจากลูกยังเล็กอยู่จึงอยู่ ลอกปอที่บ้าน

3.2 ฐานะ

ฐานะทางครอบครัวพออยู่พอกินไม่ถึงกับลำบากนัก แต่ก็ต้องทำงานหนัก มีรายได้จากการขายปอปี ละ 10,000 บาท แต่ใช้จ่าย 2 ครอบครัว เนื่องจากในบ้านอาศัยอยู่รวมกัน 2 ครอบครัว

ความคาดหวังกับลูก

ฝากท้องที่โรงพยาบาลตากสิน กรุงเทพฯ เนื่องจากตอนท้องยังทำงานโรงงานอยู่ แล้วกลับมาคลอด ที่โรงพยาบาลกาบเชิง สาเหตุที่ลูกพิการเนื่องจากตัวเองเป็นโรคเบาหวาน ร่างกายไม่พร้อม แล้วกินยามาก เกินไปลูกเกิดมาจึงไม่มีดวงตา ซึ่งตอนไปฝากท้องหมอได้บอกล่วงหน้าก่อนและแนะนำให้กินยาบำรุง ดูแลสุขภาพ ดื่มนมวันละครึ่งโหลซึ่งอาจจะช่วยได้ แต่ก็ทำใจไว้ก่อนแล้ว อนาคตอยากให้เขาเรียนถึงระดับปริญญา ตรี อยากให้มีหน่วยงานที่ทำงานดูแลเด็กพิการ ซึ่งมีตาเพียงข้างเดียว ได้ปรึกษากับหมอ บอกว่าถ้าจะให้ ช่วยต้องรอให้เด็กโตกว่านี้ก่อน ตอนนี้ยังตัวเล็กอยู่ยังช่วยเหลือไม่ได้ และไม่ถนัด

ประชาสงเคราะห์มีโครงการช่วยเหลือเฉพาะเด็กที่ไม่กินนมแม่เท่านั้นจึงไม่ได้ติดต่ออีก สำหรับลูกคิดว่าในอนาคตถ้ามีเงินก็จะลองรักษา ดู เมื่อเขาจะได้มีตาทั้ง 2 ข้างเหมือนคนปกติบ้าง

กรณี สว่าง ก็ไม่ได้รับการช่วยเหลืออะไรจากประชาสงเคราะห์ สว่างพิการ พูดไม่ชัดจึงไม่ได้เรียน หนังสือ แต่ก่อนพูดชัดและเข้าไปเรียนหนังสือกับเพื่อนๆที่โรงเรียน แต่ไม่มีครูคอยดูแลปล่อยให้เรียนและเล่น ตามอำเภอใจ ต่อมาพระเทพฯลงมาเยี่ยมชาวบ้านที่ อ.กาบเชิง เห็นและนำตัวไปผ่าตัดที่กรุงเทพฯ หลังจาก ผ่าตัดเสร็จแล้ว สว่างก็กลายเป็นคนพูดไม่ชัด สมองเลอะเลือนจนถึงปัจจุบัน ทุกวันนี้อยู่กับแม่และเป็นคน คอยดูแล ในอนาคตไม่ได้คิดว่าจะหาเงินมาผ่าตัดสว่างอีก เพราะคิดว่ารักษาไม่ได้แล้ว ส่วนเรื่องเรียนอยากให้สว่างไปเรียนที่ประชาสงเคราะห์

3.4 ความคาดหวังต่อตัวเอง

ชีวิตปัจจุบันลำบากมาก ต้องตื่นแต่เช้ามาทำงานบ้าน ลอกปอ ดูแลลูก และนอนดึกทุกวัน เพราะต้องทำงานหนัก ลูกมีความสำคัญมากทำให้มีกำลังใจในการทำงานต่อสู้อยู่ สำหรับครอบครัวก็มีความสุขดี

3.5 ปัญหา

ครอบครัว :

เรื่องลำบากที่สุดในชีวิตคือเรื่องรถไถของพ่อ สาเหตุเกิดจากพ่อขับรถไถไปเก็บสมุนไพรในป่าแล้วถูกเจ้าหน้าที่ป่าไม้ยึดไปตั้งแต่ปี 2541 ซึ่งเป็นรถที่ใช้ในการประกอบอาชีพและรับจ้างหารายได้ให้กับครอบครัว อีกอย่างรถไถยังผ่อนไม่หมดทุกวันนี้เงินที่ได้ส่วนหนึ่งก็ใช้ชำระค่ารถไถ ปัจจุบันยังไม่ได้คืน ปี 2539 ครอบครัวถูกลอกเอาเงินจากคนรู้จักซึ่งอยู่ต่างจังหวัด ลอกว่าขับรถไปชนคนตายให้แม่ช่วยเหลือเงิน 20,000 บาท ไปช่วยปิดคดีแล้วจะคืนให้ แม่ได้เอาโฉนดที่ดินไปจำนำแล้วเอาเงินให้ไป จากนั้นไม่เคยเห็นหน้าอีกเลย เป็นเหตุให้ที่ครอบครัวมีผลกระทบทั้งเรื่องของทรัพย์สินและมีภาระหนี้สินเกิดขึ้นโดยสูญเปล่า

ชุมชน :

- ปัญหาเยาวชนติดยาเสพติด คือ ดมกาว
- ไม่รู้หนังสือ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนแก่อายุ 40-50 ปี ส่วนเด็กจะมีจะมึนน้อยเพราะปัจจุบันเรียนถึง ม.3
- เด็กไม่ได้เรียนหนังสือ 3 คน ใน 1 ครอบครัว สาเหตุเนื่องจากไม่มีเงินต้องออกมาช่วยพ่อ หารายได้ และอีกสาเหตุหนึ่งเกิดจากตัวเด็กไม่ชอบเรียนหนังสือ
- ปัญหาไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

3.6 ความต้องการได้รับสวัสดิการ

- อยากให้รัฐมีสวัสดิการให้กับคนพิการ ให้ได้เรียนหนังสือ ได้รับการรักษา โดยเฉพาะเรื่องเด็กพิการตา
- รับรู้ว่ามี ประชาสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นเบี้ยยังชีพจ่ายเป็นเงินสดสำหรับผู้สูงอายุ 1,600 บาท/เดือน คนพิการ 4,800 บาท/เดือน แต่เด็กพิการในครอบครัวยังไม่เคยได้รับการช่วยเหลืออะไรเลย
- ให้มีการจัดทุนการศึกษาให้เด็ก ในเรื่องของ สมุด ปากกา ค่าเทอม เสื้อผ้า
- ให้มีการจัดสวัสดิการในโรงเรียน ในเรื่อง อาหารกลางวัน ให้ยืมหนังสือเรียน เพราะทุกวันนี้เด็กนักเรียนระดับประถมต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อหนังสือเรียนจำนวนมาก

3.7 การช่วยเหลือ

ระดับหมู่บ้าน :

- อบต.ไม่ได้เข้ามาช่วยเหลือเรื่องสวัสดิการให้เด็ก เพราะ อบต.บ้านสนวนอยู่ฝ่ายค้าน มีเสียงส่วนน้อยจึงเข้าไม่ถึงงบประมาณ ส่วนใหญ่งบประมาณจะลงเฉพาะหมู่บ้านที่มี

อบต.เป็นฝ่ายบริหาร

- ในหมู่บ้านมีกลุ่มสหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ แต่ตัวเองไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกเพราะยังไม่นำเชื่อถือว่าช่วยเหลือได้

ระดับอำเภอ

- ควรมียงบประมาณมาช่วยเหลือ คนพิการทั้งเด็กและผู้ใหญ่ และคนชรา ให้ได้ครบทุกคน เพราะที่ผ่านมามียงบประมาณมาช่วยเหลือก็จริงแต่คนที่จนจริงๆกลับไม่ได้รับ
- ศูนย์ฝึกวิชาเข้ามาอบรมซ่อมมอเตอร์ไซด์ รถไถ หลังจากอบรมเสร็จแล้วไม่มีการหางานมารองรับและเด็กเยาวชนที่เข้าอบรมก็ไม่ได้ความรู้ เนื่องจากการอบรมเพียงเรื่องการทำบารุง ดูแล รถมอเตอร์ไซด์ รถไถ เท่านั้น
- มีบัตรสวัสดิการ คือ บัตรทอง 30 บาทรักษาทุกโรค เช่น คลอดบุตร เจ็บไข้ได้ป่วย ยกเว้นการเสริมสวย ในด้านสุขภาพคิดว่ามีบัตรทองก็เพียงพอแล้ว

4. เด็กหญิงจิต(นามสมมติ) อายุ 10 ปี บ้านสนวน ม.3 ต.ด่าน อ.กาบเชิง จ. สุรินทร์

4.1 โรงเรียน

จิต กำลังเรียนหนังสืออยู่ชั้น ป.5 โรงเรียนบ้านโจรก เป็นโรงเรียนที่ครูไม่พอกับนักเรียน มีครู 1 คน ต่อ นักเรียน 34 คน ครูทั้งหมด 6 คน นักเรียน 500 คน มีครูย้ายออกไปคนหนึ่ง เพราะ โรงเรียนอยู่ไกล จึงย้ายไปอยู่กับสามี โรงเรียนมีเครื่องคอมพิวเตอร์แต่ไม่พอกับจำนวนนักเรียน บางครั้งก็ได้เรียน บางครั้งก็ไม่ได้เรียน ตอนเที่ยงน้ำที่โรงเรียนจะต้องตักไปเพราะน้ำไม่พอใช้ มีเพื่อนๆบางคนที่ย่านหนังสือไม่ออกโดยเฉพาะเด็กผู้ชายเพราะไม่สนใจการเรียน ระหว่างที่เรียนหนังสือมีความสุขแต่บางครั้งก็ไม่มีความสุขเพราะถูกเพื่อนผู้ชายแกล้ง อยู่ที่โรงเรียนสนุกกว่าอยู่ที่บ้านเพราะมีเพื่อนเยอะ อยากให้ครูเรียกใช้ อยากอ่านหนังสือ อยู่บ้านไม่มีเพื่อนเล่น ครูที่โรงเรียนมีทั้งดีและไม่ดี

อาหารกลางวัน : ต้องเก็บเงินจากพ่อแม่เพราะโรงเรียนไม่มีงบ บางครั้งก็ไม่ได้กินอาหารกลางวันเพราะไม่พอกับจำนวนเด็กนักเรียน ในโรงเรียนมีแปลงปลูกผักและโรงเลี้ยงสัตว์แต่ไม่มีสัตว์เลี้ยงสักตัว ผักที่ปลูกไว้ครูจะเอาไว้กินเองแล้วซื้อผักจากรถเร่ขายทำอาหารกลางวันให้เด็กนักเรียนกิน

ทุนการศึกษา : โรงเรียนมีทุนการศึกษา 1,000 บาท และ 3,000 บาท / คนโดยให้กับเด็กที่กำพร้า พ่อแม่เสียชีวิตไม่จำเป็นต้องเรียนเก่ง

สนามเด็กเล่น : โรงเรียนมีสนามเด็กเล่นแต่เก่าและรกรกมาก ไม่มีการซ่อมแซมจึงไม่ได้เล่น

ปัญหาหลักขโมยในโรงเรียน : มีเด็กขโมยนมและขนมในโรงเรียน ส่วนในหมู่บ้านมีเยาวชนขโมยบุหรี่ตามร้านขายของ

นม : โรงเรียนแจกนมให้นักเรียนตั้งแต่ชั้น ป.1-ป.4 คนละ 1 กล่องก่อนกลับบ้าน แต่บางครั้งก็มีปัญหานมเสีย ถึงจะมีการแช่น้ำแข็งไว้ก็ตาม ส่วนเด็ก ป.5-ป.6 ก็ยังอยากกินนมอยู่แต่นมไม่เพียงพอ

เสื้อผ้าและสมุด : เคยมีการแจกเสื้อผ้าให้กับเด็ก ป.2-ป.5 แต่เพื่อนบางคนใส่ไม่ได้เพราะเสื้อตัวเล็กบางตัวใหญ่ไปบ้างจึงเก็บไว้ ปัจจุบันไม่มีการแจกเสื้อผ้าแล้ว ส่วนสมุดโรงเรียนแจกจนถึงปัจจุบัน

5. เด็กหญิงสาย(นามสมมุติ) อายุ 12 ปี เรียนอยู่ชั้น ป.2 โรงเรียนบ้านโจรก

5.1 ชีวิตประจำวัน

ตอนเช้า : หุงข้าว ทำกับข้าว ดูแลน้อง 2 คน ซักผ้าให้น้องและตัวเอง กวาดบ้าน เพราะพ่อแม่ออกไปรับจ้างลอกปอ ตากปอแต่เช้า ช่วงเกี่ยวข้าวตัวเองก็ไปรับจ้างเกี่ยวข้าวมีรายได้วันละ 130 บาท เงินที่ได้นำไปซื้อเสื้อผ้า ซื้อกับข้าวเข้าบ้านบ้าง บางวันรับจ้างลอกปอมีรายได้วันละ 60 บาท/วัน เงินที่ได้แบ่งให้พ่อกับแม่ใช้ด้วย

5.2 ความเป็นมา

มีพี่น้องทั้งหมด 6 คน อาศัยอยู่กับ พ่อแม่ พ่อแม่มีอาชีพรับจ้างทำไร่ปอ ไม่มีที่ดินทำกิน ตัวเองเข้าโรงเรียนช้าเพราะไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านแต่มีชื่ออยู่ในโรงเรียน ทุกวันนี้ก็ยังไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านเพราะพ่อแม่ไม่ได้ไปแจ้งเกิด อยู่โรงเรียนจะถูกเพื่อนแกล้งบ่อยๆ เช่น โดแล้วยังมาเรียนอีก ร้องให้ทุกครั้งที่เพื่อนแกล้งแต่ก็อยากไปเรียนหนังสือ ทุกวันเดินไปโรงเรียนกับน้อง 2 คน ระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียน ประมาณ 3 กิโลเมตรกว่า น้องชายเรียนอยู่ ป.1 ซึ่งไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านเหมือนกัน ชื่อ เด็กชายเมา ทองมา ไม่รู้ว่าน้องอายุเท่าไรแล้ว ไม่เคยได้รับทุนการศึกษา ครูไม่เคยมาเยี่ยมที่บ้านเลย ส่วนมากทุนการศึกษาโรงเรียนจะให้กับเด็กมัธยม เด็กประถมไม่มีแจกทุนการศึกษา

5.3 ฐานะ

ครอบครัวมีฐานะยากจนเพราะไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง เสื้อผ้าใส่ไปโรงเรียนได้จากญาติพี่น้องเอามาบริจาคให้ เสื้อผ้าที่ใส่ไปโรงเรียนทุกวันนี้ขาดแล้วยังไม่ได้ซื้อใหม่เพราะพ่อแม่ไม่มีเงิน ทุกวันนี้จะรับจ้างลอกปอหาเงินซื้อสมุด ดินสอ หนังสือ ใหม่ ซึ่งจะใช้ประมาณ 90 บาท/เทอม พ่อแม่ไม่มีเงินซื้อสมุด ดินสอให้ช่วงเปิดเทอมจึงต้องหาเอง ถึงแม้ไม่มีเงินแต่พ่อแม่ก็อยากให้ไปเรียนหนังสือ

5.4 ความคาดหวังต่อตัวเอง

โตขึ้นและเรียนจบ ป.6 แล้วจะไปอยู่กับป้าที่กรุงเทพฯ แล้วหางานทำที่กรุงเทพฯ ไม่อยากอยู่ที่บ้านเพราะไม่มีที่นา อีกอย่างพ่อแม่ทะเลาะกันทุกวัน อยู่บ้านไม่มีความสุขอยากอยู่ที่โรงเรียนมากกว่า ถ้ามีคนมาช่วยเหลืออยากให้ช่วยเรื่องทุนการศึกษาเรียนสูงถึง ม.3 ช่วยเรื่องเสื้อผ้า อยากมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง คิดว่าตัวเองมีความสำคัญกับพ่อแม่โดยไม่รู้เหตุผล อยากให้ครอบครัวมีความสุข พ่อแม่ไม่ทะเลาะกัน ไม่กินเหล้า อยู่ด้วยกัน พ่อแม่มีงานทำ ครอบครัวมีรายได้

5.5 ปัญหา

ครอบครัว : พ่อแม่ทะเลาะกันบ่อย ตอนเช้าพ่อกับแม่จะต้องออกไปรับจ้างตากปอ ลอกปอแต่เข้าหาเงินมาได้ก็ซื้อเหล้ากินแล้วกลับบ้านมาทะเลาะกัน ตัวเองต้องอยู่ดูแลน้องและดูแลบ้าน หุงหาอาหารเพราะถ้าไม่ทำจะถูกแม่ตี คิดว่าชีวิตตัวเองมีความลำบากมาก ไม่เคยมีเสื้อผ้าใส่ ในบ้านมีแต่หม้อ โอ่งน้ำจานข้าว

โรงเรียน : ถูกเพื่อนแกล้ง ไม่เคยได้เล่นกีฬากับเพื่อนๆไม่รู้เพราะอะไร

5.6 ความต้องการได้รับสวัสดิการ

- อยากให้มีคนมาดูแลเรื่องค่าสมุด หนังสือ ดินสอ ชุดนักเรียนฟรี
- อยากได้ทุนการศึกษาเรียนถึง ม.3
- ค่ารักษาพยาบาลฟรี เพราะตัวเองเป็นผีแล้วต้องเข้าโรงพยาบาลผ่าตัดเสียเงินเยอะมาก
- อยากมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง พ่อแม่จะได้ไม่ต้องไปรับจ้างคนอื่น
- อยากได้โรงเรียนที่อยู่ในหมู่บ้าน จะได้ไม่ต้องเดินไปเรียน

6. เด็กหญิงแก้ว(นามสมมุติ) อายุ 12 ปี เรียนอยู่ชั้น ป.5

6.1 ปัญหา

โรงเรียนมีสนามเด็กเล่นแต่พังหมดแล้ว เครื่องคอมพิวเตอร์มีแต่ไม่พอกับจำนวนเด็กนักเรียน โรงเรียนมีโครงการปลูกผักสวนครัว เลี้ยงไก่ เพื่อเป็นอาหารกลางวัน แต่ปัจจุบันหมดไปแล้วอาหารกลางวันในโรงเรียนจึงไม่มี ถ้าทำอาหารกลางวันเด็กๆต้องเอาเงินไปจากบ้านเพื่อทำอาหารกลางวันกิน

6.2 กิจกรรมในโรงเรียน :

แข่งกีฬา ปลูกผัก (กำลังเริ่มปลูกใหม่) ผักที่เด็กๆปลูกไว้ครูจะเก็บไว้กินเอง แต่อาหารกลางวันครูใช้เงินซื้อผัก เนื้อ จากรถเร่ขายก๋ากับ เลี้ยงไก่ ปัจจุบันไม่ได้ทำแล้วเพราะโรงเรียนไม่ทุนซื้อพันธุ์ จะมีก็ต่อเมื่อเก็บเงินจากผู้ปกครองคนละ 30 บาท อยากให้มีทุนโครงการปลูกผักเลี้ยงสัตว์ไปเรื่อยๆจะได้มีอาหารกลางวันกินตลอด กิจกรรมพัฒนาโรงเรียน เช่น เก็บขยะ ทำความสะอาดโรงเรียน เคยมีกิจกรรมทัศนศึกษานานแล้ว โดยเลือกเอาเฉพาะตัวแทนไป 2 คน ค่ายลูกเสือ ของชั้น ป.5-ม.3 เด็กประถมเข้าค่ายลูกเสือในโรงเรียน ส่วนเด็กมัธยมเข้าค่ายลูกเสือต่างจังหวัด

6.3 กิจกรรมที่ทำในหมู่บ้าน :

เล่นส่บ้า เล่นซ่อนหา เล่นชักกะเย่อ เล่นตี เล่นบ้านน้อย

7. เด็กหญิงพร(นามสมมติ) อายุ 13 ปี เรียน ม.1 โรงเรียนบ้านด่าน เด็กลากรดตลาดช่องจอม

7.1 ชีวิตประจำวัน

ตื่นนอนตอนเช้า ทำกับข้าว หุงข้าว ล้างจาน เวลาประมาณ 07.00 น.มาลากรด เวลา 15.00 น. กลับบ้านถ้ามีคนมาเที่ยวน้อย ถ้ามีคนมาเที่ยวมาก จะอยู่ต่อจนตลาดช่องจอมปิด

7.2 ความเป็นมา

พร มีพี่น้อง 3 คน เป็นคนรอง พี่ชายทำงานเข็นรถด้วยกัน ชื่อ เจียบ สาเหตุที่มาลากรดเพื่อหารายได้ช่วยครอบครัว ลากรดเป็นอาชีพเสริมช่วงเสาร์ อาทิตย์ มีรายได้วันละ 100 กว่าบาท สูงสุด 200 บาท เงินที่ได้ให้ไปโรงเรียน ซื้อกับข้าวเข้าบ้าน และดื่กว่าอยู่บ้านเฉยๆ มีน้อง 1 คน เรียนอยู่ชั้น ป.2แล้ว

7.3 ฐานะ

รู้สึกลำบากที่ต้องมาเป็นเด็กลากรด แต่รู้สึกว่าชีวิตของตัวเองมีคุณค่าที่ได้หาเงินใช้เองได้ มีความสุขที่ได้ทำงานอยู่กับบ้านของตนเอง ครอบครัวยังไม่มีปัญหาอะไร

7.4 ความคาดหวังต่อตัวเอง

เรียนจบแล้วอยากเข้ากรุงเทพฯไปหางานทำ หารายได้ช่วยเหลือพ่อแม่ คาดหวังว่าอนาคตจะมีงานทำที่เป็นหลัก ยังไม่เคยรู้ว่าจะต้องมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาดูแลให้ความรู้เรื่องอาชีพรองรับเด็กที่เรียนจบแล้ว

7.5 ปัญหา

การลากรดตลาดช่องจอม :

มีคนดูแลคิว มาจากการเลือกตั้ง เคยถูกคนแซงคิวบ่อยแต่ไม่ได้ร้องเรียนเพราะไม่กล้า คิดว่าควรจะมีคนมาดูแลคิวลากรดให้ทุกคนเท่าเทียมกันไม่เอาเปรียบกัน อุบัติเหตุจากการลากรดก็มีแต่ยังไม่คนมาดูแลเมื่อเกิดอุบัติเหตุ

ชุมชน :

มีเด็กอายุประมาณ 6 ขวบ ถูกคนแก่ข่มขืน สาเหตุเนื่องพ่อแม่ทิ้งให้เด็กนอนอยู่ที่บ้านตามลำพัง คู่กรณีถูกปรับเป็นเงินจำนวนหนึ่ง ปัจจุบันเด็กยังอยู่ในหมู่บ้านเป็นปกติ ไม่มีการดูแลเรื่องจิตใจ หรือแยกเด็กออกไปสถานที่อื่น

เด็กถูกพ่อแม่ทุบตีอย่างรุนแรง และทารุณ คิดว่าทั้ง 2 กรณีควรจะเอาผิดทางกฎหมายอาญา การปรับเป็นเงินยังไม่เหมาะสมกับความผิด

เด็กหนีออกจากหมู่บ้าน สาเหตุเนื่องจากออกไปเที่ยวตอนกลางคืน ถูกแม่ทุบตีจนเกือบสลบ หนีอยู่ไม่ได้จึงหนีออกจากบ้านไปอยู่กับน้า แต่แม่ตามกลับมาอยู่บ้านเหมือนเดิมแล้ว

เด็กติดยาเสพติด เช่น ดมกาว ยาบ้า สาเหตุเกิดจากตัวเด็กอยากรู้ อยากลอง ถูกเพื่อนชักจูง ส่วนใหญ่เป็นเด็กชั้น ม.5-ม.6 ที่โรงเรียนบ้านด่านมี 2 คน ถูกครูให้ออกจากโรงเรียนแล้ว

7.6 ความต้องการได้รับสวัสดิการ

- ถ้าเลือกได้อยากทำงานที่ไม่หนัก ไม่ต้องมาลากรถ แต่หมู่บ้าน ตำบล ไม่มีงานที่让孩子ทำ เด็กส่วนใหญ่ที่เรียนจบแล้วจะเข้ากรุงเทพฯหาทำงานโรงงาน สำหรับตัวเองอยากเรียนถึง ม.6 ก็พอแล้ว แต่ใจจริงอยากเรียนถึงปริญญาตรี แต่ไม่มีเงินทุนเรียนต่อ
- อยากให้มีหน่วยงานมาดูแลเรื่องทุนการศึกษา ถึง ม.6 เพื่อที่จะได้มีทุนทดแทนรายได้จากการต้องมาลากรถ
- มีรถรับส่งนักเรียน
- มีเสื้อผ้า ชุดนักเรียนแจกฟรี
- จัดหาอาชีพรองรับเมื่อเรียนจบ เช่น ทอผ้า จักสาน ทำนา
- ดูแลเรื่องเศรษฐกิจของหมู่บ้าน
- อยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประชุมหมู่บ้าน ในกรณีเด็กเยาวชนอยากจัดกิจกรรมต่างๆ แต่ยังไม่เคยมี

7.7 การช่วยเหลือ

ได้รับทุนการศึกษาจากโรงเรียน 1,500 บาท เป็นทุนที่ให้กับเด็กยากจนโดยไม่จำกัดว่าเรียนดีหรือไม่ดี ซึ่งตนเองพอใจแล้วกับทุนที่ได้ นอกจากนี้ยังมีทุนสำหรับนักกีฬาดีเด่น

ผลการสนทนากลุ่มย่อย(Focus Group)

วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2545

ณ ลานใต้ต้นไทรกลางบ้านสนวน ต.ด่าน อ.กาบเชิง จ.สุรินทร์

การสัมภาษณ์กลุ่ม เด็กยากจนและด้อยโอกาส ในเขตชายแดนไทย – กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ เวลา 9.00 – 13.30 น. โดยมีกำหนดการสัมภาษณ์ ดังนี้

- 09.00 – 09.40 น. วาดรูปรายบุคคล แสดงปัญหาในอดีตที่ตนเองได้ประสบมา
- 09.40 – 10.15 น. นำเสนอปัญหาต่อกลุ่มใหญ่
- 10.15 – 11.00 น. แบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม ช่วยกันวาดรูปปัญหาต่าง ๆ ที่ พบเจอในปัจจุบัน
- 11.00 – 11.30 น. นำเสนอปัญหาต่อกลุ่มใหญ่
- 11.30 – 11.45 น. รับประทานอาหารว่าง
- 11.45 – 13.00 น. แบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม ช่วยกันวาดรูปอนาคตที่ตนเองต้องการอยากเห็น
อยากเป็น.
- 13.00 – 13.30 น. นำเสนอความต้องการต่อกลุ่มใหญ่
- 13.30 น. จบการประชุมกลุ่ม

ผลการประชุมกลุ่ม

การนำเสนอปัญหาในอดีต

ไม่มีที่ดินทำกิน ทำให้ไม่มีเงินใช้ เกิดปัญหาความยากจน ทำให้คนในหมู่บ้านต้องเข้าไปทำงานในเมือง ทั้งเป็นลูกจ้างประจำ และลูกจ้างรายวัน ทั้งยังทำให้ลูกขาดโอกาสทางการศึกษาด้วย โรงเรียนอยู่ไกล 3 กิโลเมตร เดินทางไปเรียนลำบาก ไปเรียนไม่ทันเพื่อน
อนามัยอยู่ไกล อยู่ในตัวตำบล เดินทางไปลำบาก
โรงเรียนขาดอุปกรณ์การเรียนทุกอย่าง ทั้ง อุปกรณ์การกีฬา อุปกรณ์การเรียนการสอน และเครื่องใช้ต่าง ๆ
โรงเรียน ตลอดจนอาคารเรียนชำรุดด้วย
อาหารกลางวันในโรงเรียนไม่พอเพียงกับจำนวนนักเรียน

ปัญหาสังคมในโรงเรียน เช่น ถูกเพื่อนแกล้งแกล้ว เพื่อนนักเรียนเอาเปรียบโดยการแอบเอาอาหารกลางวันกลับไปกินที่บ้าน ไม่มีความร่วมมือจากเด็กในโรงเรียนในการทำกิจกรรมทำความสะอาดโรงเรียน

ผู้นำชุมชนไม่มีความร่วมมือ ขาดความสามัคคีกัน ขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์ อบต.เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัว ไม่รับฟังความคิดเห็นของเด็ก

ครูในโรงเรียนไม่สนใจเด็กนักเรียนที่มีปัญหา

ครูไม่เพียงพอ โดยมีอัตราส่วน ครู 20 คน ต่อ นักเรียน 500 คน

เด็กในชุมชนได้รับอุบัติเหตุจากลูกกระเบิดตกค้างจากสงคราม ทำให้ร่างกายพิการ
มีใจเขมรจับเด็กไปเรียกค่าไถ่

ผลการเสนอปัญหาในปัจจุบันที่เด็กชายแดน ไทย – กัมพูชา กำลังประสบอยู่

กลุ่มที่ 1

1. ถนนในหมู่บ้านชำรุด จะมีการซ่อมแซมและขยายถนนไปทับพื้นที่นา ทำให้ถนนใหญ่ขึ้น แต่ที่นาลดลง โดยไม่มีค่าตอบแทนหรือเวนคืน
2. เยาวชนในหมู่บ้านขาดสนามกีฬาและสถานที่นันทนาการ ที่มีอยู่ก็ไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีคนดูแล บ่อยๆให้มีต้นไม้และหญ้าขึ้นเด็กๆลงเล่นไม่ได้
3. การส่งน้ำของเขื่อนผิดเส้นทาง คือ ไม่ได้ส่งน้ำไปยังที่นา แต่ส่งน้ำไปท่วมสนามกีฬาของเยาวชน และโรงเรียนทำให้โรงเรียนมีน้ำขัง
4. ในหมู่บ้านไม่มีตู้โทรศัพท์ เวลามีปัญหาเดือดร้อนต้องออกไปโทรนอกหมู่บ้าน ซึ่งอยู่ไกล 8 กิโลเมตร
5. ผู้ใหญ่ไม่รับฟังความคิดเห็นของเด็กเยาวชนเมื่อมีการประชุมหมู่บ้าน / ขาดการมีส่วนร่วม

กลุ่มที่ 2

1. การทำไร่เมื่อไม่มีที่ดิน จึงมีการเข้าป่าไปตัดไม้ขาย เพื่อเป็นรายได้ ทำให้เกิดความแห้งแล้ง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
2. เด็กในชุมชนไม่มีสวัสดิภาพ กรณีประสบอุบัติเหตุจากการเล่น เช่น ไปเล่นน้ำที่เขื่อน ปีนต้นไม้หาไขมดแดง หาของป่าไปขาย ได้รับอุบัติเหตุ และมีการปล้นสะดมจากโจรเขมร
3. ในชุมชนมีปัญหาสุรา บุหรี่ ระบาดกับเยาวชน
4. โรงพยาบาล และอนามัยอยู่ไกลจากชุมชน
5. อาคารเรียนทรุดโทรม ไม่มีการซ่อมแซม
6. มีปัญหาการทะเลาะวิวาทกันในหมู่เยาวชน
7. ห้องน้ำไม่มีขันใช้ต้องใช้กะลามะพร้าวแทน

ผลการนำเสนอความต้องการในอนาคต

กลุ่มที่ 1

1. ให้มีการจัดสร้างสนามกีฬาที่ได้มาตรฐาน และจัดหาอุปกรณ์กีฬาสำหรับเยาวชน
2. รัฐบาลควรมารับรู้ปัญหาของหมู่บ้านตามแนวชายแดน
3. จัดหางานให้ประชาชนให้มั่งคั่งในหมู่บ้านไม่ต้องออกไปรับจ้างต่างถิ่นทั้ง การรับจ้างประจำ และรับจ้างรายวัน
4. จัดให้มีงบประมาณสำหรับเยาวชนในชนบท
5. ให้โรงเรียนจัดรถรับส่งนักเรียน

6. มีทุนกู้ยืมสำหรับนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อในทุกระดับ
7. ควรมีสถานีอนามัยที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน
8. มีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เข้ามาในหมู่บ้านเป็นประจำ
9. ให้มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้ถาวร
10. ให้มีการจัดสร้างห้องสมุดภายในหมู่บ้านเป็นแหล่งค้นคว้า
11. จัดหาตู้โทรศัพท์ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน

กลุ่มที่ 2

1. ให้มีรถรับส่งนักเรียน
2. จัดสร้างสนามกีฬาที่ได้มาตรฐานทั้งที่โรงเรียนและในหมู่บ้าน
3. จัดสร้างสนามเด็กเล่นทั้งในหมู่บ้านและในโรงเรียน
4. จัดสร้างห้องสมุดในหมู่บ้านและโรงเรียน
5. จัดให้มีอนามัยในหมู่บ้าน
6. ให้มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์
7. ให้มีห้องน้ำประจําหมู่บ้าน
8. จัดให้มีเวรยามตอนกลางคืน เพื่อลดปัญหาโจรปล้น
9. จัดให้มีทุนและอุปกรณ์การเรียนสำหรับเยาวชน
10. ให้มีการศึกษาภาคบังคับ เรียนฟรี ถึงชั้น ม.6
11. จัดตั้งศูนย์พัฒนาอาชีพในหมู่บ้าน
12. ครูควรเคร่งครัดในการสอนเด็กนักเรียน
13. มีการจัดกิจกรรมร่วมกันในหมู่บ้าน
14. ให้ สปก. จัดสรรที่ดินทำกิน สำหรับคนในหมู่บ้าน
15. ให้มีการจัดหาโทรศัพท์สาธารณะในหมู่บ้าน
16. อบต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องติดตั้งไฟสว่างตามถนน
17. ชุมชนจัดหาเวรยามในหมู่บ้านเพื่อดูแลความปลอดภัย

กลุ่มที่ 3

1. ควรมีการเสริมกำลัง ดชด. เพื่อรักษาความปลอดภัยให้กับหมู่บ้าน
2. ให้รัฐจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาหมู่บ้าน
3. ให้มีการจัดสรรที่ดินทำกิน
4. จัดทำโครงการปลูกป่าให้มีความอุดมสมบูรณ์
5. จัดหางบประมาณเป็นกองทุนสำหรับการลงทุนของครอบครัว
6. จัดหาอุปกรณ์ของโรงเรียนให้ครบถ้วน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวนภาพร มนต์ทอง
วัน เดือน ปีเกิด	18 ตุลาคม พ.ศ. 2516
ภูมิลำเนา	จังหวัดศรีสะเกษ
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ.(บริหาร) สถาบันราชภัฏสุรินทร์
ประวัติการทำงาน	- พนักงานฝ่ายการเงิน บริษัทธนาคารจำกัด พ.ศ. 2539 - 2540 - เลขานุการสำนักงาน โครงการเสริมประสิทธิภาพเกษตรกรสุรินทร์ พ.ศ. 2540 - 2541 - เจ้าหน้าที่ภาคสนาม / สำนักงาน โครงการจัดการขยะโดยองค์กรชุมชน อย่างยั่งยืน พ.ศ. 2541 - 2542 - บัณฑิตอาสา กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2542 - 2543 - ผู้ประสานงาน เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็กภาคอีสาน พ.ศ. 2543 - 2544 - ผู้ช่วยผู้ประสานงาน คณะกรรมการองค์การพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ ภาคอีสาน (กพอ.) พ.ศ. 2544 - ปัจจุบัน
ที่อยู่ทะเบียนบ้าน	75 หมู่ที่ 8 ต.สะเดาใหญ่ อ.ขุนขันธ์ จ.ศรีสะเกษ 33140
ที่อยู่ปัจจุบัน	53/1 ซ.สระโบราณ ต.นอกเมือง อ.เมือง จ.สุรินทร์ 32000 โทร. (044) 530877 , 511172
ผลงานการวิจัย	ร่วมวิจัย ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการจัดการขยะโดยองค์กรชุมชน จ.สุรินทร์